

OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA BANKE NA DAN 31.12.2012.

(u skladu sa odlukom Narodne banke Srbije o objavljivanju podataka i informacija banke, Službeni glasnik RS br. 45/2011)

Niš, maj 2013. godine
AIK Banka A.D. Niš

www.aikhanka.rs

Sadržaj

1. Uvodne napomene	4
2. Strategija Banke i politike za upravljanje rizicima.....	6
2.1. Strategija upravljanja rizicima.....	6
2.2. Ciljevi i principi upravljanja rizikom likvidnosti	10
2.2.1. Organizacija upravljanja rizikom likvidnosti	11
2.2.2. Identifikovanje, merenje, ublažavanje i praćenje rizika likvidnosti.....	11
2.2.3. Izveštavanje o riziku likvidnosti.....	13
2.3. Ciljevi i principi upravljanja kreditnim rizikom.....	13
2.3.1. Organizacija upravljanja kreditnim rizikom.....	14
2.3.2. Identifikovanje, merenje, ublažavanje i praćenje kreditnog rizika.....	14
2.3.3. Izveštavanje o kreditnom riziku	15
2.4. Ciljevi i principi upravljanja deviznim rizikom	16
2.4.1. Organizacija upravljanja deviznim rizikom	17
2.4.2. Izveštavanje o deviznom riziku	17
2.4.3. Mere zaštite od deviznog rizika.....	18
2.5. Ciljevi i principi upravljanja rizikom koncentracije.....	19
2.5.1. Organizacija upravljanja rizikom koncentracije.....	20
2.5.2. Ublažavanje rizika koncentracije	20
2.5.3. Izveštavanje o riziku koncentracije	20
2.6. Ciljevi i principi upravljanja rizicima ulaganja Banke.....	21
2.6.1. Organizacija upravljanja rizicima ulaganja Banke.....	21
2.6.2. Ublažavanje rizika ulaganja Banke	22
2.6.3. Izveštavanje o rizicima ulaganja Banke	22
2.7. Ciljevi i principi upravljanja rizikom zemlje.....	23
2.7.1. Organizacija upravljanja rizikom zemlje	23
2.7.2. Ublažavanje rizika zemlje	23
2.7.3. Izveštavanje o riziku zemlje.....	24
2.8. Ciljevi i principi upravljanja operativnim rizikom	24
2.8.1. Organizacija upravljanja operativnim rizikom.....	25
2.8.2. Ublažavanje operativnog rizika.....	25
2.8.3. Izveštavanje o operativnom riziku	25

3. Kapital Banke	27
4. Adekvatnost kapitala, kapitalni zahtevi i proces interne procene adekvatnosti kapitala - ICAAP	31
4.1. Pokazatelj adekvatnosti kapitala i regulatorni kapitalni zahtevi	31
4.1.1. Kapitalni zahtev za kreditni rizik po klasama izloženosti	32
4.1.2. Kapitalni zahtev za tržišne rizike	32
4.1.3. Kapitalni zahtev za operativni rizik.....	32
4.2. Opis procesa interne procene adekvatnosti kapitala.....	33
4.2.1. Izračunavanje kapitalnih zahteva za materijalno značajne rizike.....	35
5. Izloženost rizicima i pristupi za njihovo merenje i procenu.....	41
5.1. Kreditni rizik	41
5.1.1. Obezvređenje bilansne aktive i utvrđivanje verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama – definicije pojmova.....	41
5.1.2. Opis pristupa i metoda koji se koriste za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.....	42
5.1.3. Raspodela izloženosti Banke prema klasama izloženosti	46
5.1.4. Raspodela izloženosti Banke prema geografskim celinama	46
5.1.5. Raspodela izloženosti Banke prema sektorskoj pripadnosti	49
5.1.6. Raspodela izloženosti prema preostalom dospeću	51
5.1.7. Promene na ispravkama vrednosti bilansnih potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama	53
5.1.8. Raspodela izloženosti prema kategorijama klasifikacije (po Odluci NBS o klasifikaciji)..	54
5.1.9. Kreditni rejtinzi	54
5.1.10. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika	56
5.2. Rizik druge ugovorne strane (counterparty risk).....	58
5.3. Kamatni rizik	59
5.4. Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi	61

1. Uvodne napomene

Radi sprovođenja Zakona o bankama („Službeni glasnik RS“ br.107/2005 i br. 91/2010) i odredaba Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke („Službeni glasnik RS“ br. 45/2011), AIK BANKA a.d. Niš (u daljem tekstu: Banka) sastavlja i javno objavljuje akt o Objavljivanju podataka i informacija Banke po stanju na dan 31.12.2012. godine.

Pomenuti Akt se javno objavljuje na internet adresi Banke (www.aikbanka.rs).

Poslovno ime banke je:

Agroindustrijsko komercijalna banka AIK Banka a.d. Niš

AIK banka a.d. Niš (u daljem tekstu: „Banka“) je osnovana 1976. godine kao interna banka Agroindustrijskog kombinata Niš. Interna banka se transformisala u štedno-kreditnu organizaciju (ŠKO) a zatim u zajedničku finansijsku organizaciju (ZFO). Tokom svog rada kao štedno-kreditna i zajednička finansijska organizacija, AIK Banka je kreirala poslovni ugled jake dilersko-brokerske kuće.

AIK Banka je 10. avgusta 1993. godine dobila licencu Narodne banke Jugoslavije (NBJ) i počela sa radom kao banka. Prilagođavajući organizaciju novom Zakonu o bankama i finansijskim organizacijama, 27. juna 1995. godine AIK Banka je registrovana kao akcionarsko društvo za obavljanje klasičnih bankarskih poslova: depozitni, kreditni, diskontni poslovi, emisioni poslovi, depo i garancijski poslovi, platni promet sa inostranstvom.

Banka je kod Privrednog suda u Nišu upisana kao akcionarsko društvo rešenjem Fi 1291/95 od 22. juna 1995. godine.

Sedište Banke je u Nišu, ulica Nikole Pašića 42.

Svoje poslovanje Banka obavlja preko Centrale u Nišu i filijala u: Nišu, Beogradu, Novom Sadu, Kragujevcu, Kruševcu, Leskovcu, Jagodini, Zaječaru, Kraljevu, Čačku, Užicu, Novom Pazaru, Pančevu, Požarevcu, Šapcu, Valjevu, Smederevu, Zrenjaninu, Vrbasu, Somboru i Subotici, što je ukupno: 20 filijala, 40 ekspozitura i 18 šaltera širom Srbije.

Matični broj Banke je 06876366.

Poreski identifikacioni broj Banke je 100618836.

Ukupni regulatorni kapital na dan 31.12.2012. godine iznosi 30.767.675 hiljada dinara i sastoji se u potpunosti od osnovnog kapitala.

Ukupni kapitalni zahtevi za pokriće rizika iznose 10.653.634 hiljada dinara i to za:

- kreditni rizik i rizik druge ugovorne strane 8.824.043 hiljada dinara,
- tržišni (devizni) rizik 343.666 hiljada dinara,
- operativni rizik 1.485.925 hiljada dinara.

Stopa adekvatnosti kapitala na dan 31.12.2012. godine iznosi 34,66%.

Na dan 31. decembra 2012. godine, Banka je imala 505 zaposlenih radnika.

2. Strategija Banke i politike za upravljanje rizicima

2.1. Strategija upravljanja rizicima

Strategija upravljanja rizicima predstavlja deo ukupnog sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i usklađena je sa poslovnom politikom i strategijom Banke.

Ovu Strategiju čini jedan ili više dokumenata kojima se uređuje jedinstveno i dosledno upravljanje rizicima Banke na dugoročnoj osnovi i kojima je određen odnos Banke prema rizicima kojima je ona u svom poslovanju izložena ili može biti izložena, uključujući i rizike koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja u kome Banka posluje.

Strategija za upravljanje rizicima sadrži :

- pregled i definicije svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena;
- dugoročne ciljeve u upravljanju rizicima utvrđene poslovnom politikom i strategijom Banke, kao i sklonost ka rizicima određenu u skladu sa tim ciljevima;
- osnovna načela preuzimanja i upravljanja rizicima;
- osnovna načela procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke.

Strategija upravljanja rizicima se primenjuje na nivou Banke.

Dokument se periodično razmatra i po potrebi revidira, a najmanje u slučaju izmene regulatornih zahteva, značajnijih izmena Plana poslovanja, Strategije upravljanja kapitalom ili makroekonomskog okruženja u kome Banka posluje.

Kao najznačajniji rizici kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju identifikuju se sledeći rizici:

1. Rizik likvidnosti - mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospele obaveze, i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava) ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti).

2. Kreditni rizik – mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik uključuje i:

- **Rezidualni rizik** - koji predstavlja rizik da primenjene tehnike ublažavanja kreditnog rizika budu manje efikasne nego što se očekivalo, odnosno da njihova primena nedovoljno utiče na umanjenje rizika kojima je Banka izložena.
- **Rizik smanjenja vrednosti potraživanja (dilution risk)** jeste mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku.
- **Rizik izmirenja/iskoruke** jeste mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu transakcija vezanih za dužničke ili vlasničke hartije od vrednosti (izuzev repo i reverse repo ugovora i ugovora o davanju i uzimanju u zajam hartija od vrednosti) kod kojih postoji neusklađenost između momenta isplate i iskoruke, kao i po osnovu neizmirenih transakcija kao posledica neizvršavanja obaveze druge ugovorne strane po transakcijama slobodne iskoruke na unapred ugovoreni datum.
- **Rizik druge ugovorne strane** jeste mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnjenja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji.

3. Kamatni rizik – rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promena kamatnih stopa;

4. Tržišni rizici - mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki usled kretanja cena na tržištu. Tržišni rizici obuhvataju devizni rizik, cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti i robni rizik.

5. Rizik izloženosti Banke tj. rizik koncentracije – rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom faktoru ili vrsti rizika, kao što su:

- velike izloženosti (izloženosti prema jednom licu ili prema grupi međusobno povezanih lica, kao i rizike izloženosti Banke prema licima povezanim sa Bankom),
- grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su: privredni sektori - grane, geografska područja, vrste proizvoda i aktivnosti i sl,
- instrumenti kreditne zaštite, uključujući i ročnu i valutnu neusklađenost između velikih izloženosti i instrumenata kreditne zaštite tih izloženosti, itd.

6. Rizici ulaganja Banke – obuhvataju rizike ulaganja Banke u druga pravna lica koja nisu lica u finansijskom sektoru i u osnovna sredstva;

7. Rizik zemlje – rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od tog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica. Rizik zemlje obuhvata sledeće rizike:

- političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumeva verovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti banke da naplati potraživanja usled ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje porekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj zemlji;
- rizik transfera, pod kojim se podrazumeva verovatnoća ostvarenja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje porekla dužnika, i to usled ograničenja plaćanja obaveza prema poveriocima iz drugih zemalja u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika.

8. Operativni rizik – rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke koji su posledica propusta (nenamernih i namernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje i pravni rizik. **Pravni rizik** podrazumeva mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke proisteklih iz sudskih sporova po osnovu neispunjenja ugovornih i zakonskih obaveza, kao i usled kazni i sankcija izrečenih od strane nadležnog regulatornog tela.

9. Rizik usklađenosti poslovanja – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propuštanja Banke da svoje poslovanje uskladi sa zakonom, podzakonskim aktima, svojim internim aktima, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i sa pravilima struke, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom.

10. Reputacioni rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled gubitka poverenja javnosti, odnosno nepovoljnog stava javnosti o poslovanju Banke, nezavisno da li za to postoji osnov ili ne.

11. Strateški rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, njihovog neadekvatnog

sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kojem Banka posluje ili izostanka odgovarajućih reakcija Banke na te promene.

12. Rizik opcija predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu gubitaka u okviru pozicija u opcijama usled kretanja cena opcija na tržištu.

Dugoročni cilj Banke u upravljanju rizicima je da se minimiziraju negativni efekti na finansijski rezultat i kapital Banke usled izloženosti Banke rizicima, jer negativni efekti mogu prouzrokovati kako direktne gubitke prihoda i kapitala, tako i ograničiti sposobnost Banke da ostvaruje zacrtane ciljeve.

Banka uspostavlja sveobuhvatan i pouzdan sistem za upravljanje rizicima koji je u potpunosti integrisan u sve poslovne aktivnosti Banke i koji obezbeđuje da rizični profil Banke bude u skladu sa unapred definisanom sklonošću Banke ka rizicima. Banka upravlja rizicima uvođenjem politika i procedura, kao i uspostavljanjem limita za nivoe rizika koji su prihvatljivi za Banku.

Upravni odbor je nadležan i odgovoran za uspostavljanje jedinstvenog sistema upravljanja rizicima i nadzor nad tim sistemom, usvajanje Strategije i politika upravljanja rizicima i Strategije upravljanja kapitalom, uspostavljanje sistema unutrašnjih kontrola, nadzor nad radom Izvršnog odbora, kao i sprovođenje procesa interne procene adekvatnosti kapitala.

Izvršni odbor je nadležan i odgovoran za sprovođenje Strategije i politika upravljanja rizicima i Strategije upravljanja kapitalom, usvajanje i analizu efikasnosti primene procedura za upravljanje rizicima, kojima se bliže definiše proces identifikacije, merenja, ublažavanja, praćenja i kontrole i izveštavanja o rizicima kojima je Banka izložena, kao i izveštavanje Upravnog odbora o efikasnosti primene definisanih procedura upravljanja rizicima.

Sektor za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje identifikuje, meri, procenjuje i upravlja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju. Sektor je odgovoran za implementiranje i održavanje procedura vezanih za rizike, čime se obezbeđuje nezavisni proces kontrole. Ova organizaciona jedinica takođe obezbeđuje kompletno obuhvatanje rizika u sistemu merenja i izveštavanja o rizicima.

Odbor za reviziju je nadležan i odgovoran za analizu i nadzor primene i adekvatnog sprovođenja usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i sistema unutrašnjih kontrola. Najmanje jednom mesečno izveštava Upravni odbor o svojim aktivnostima i utvrđenim nepravilnostima i predlaže način na koji će se one otkloniti.

Kreditni odbor odlučuje o kreditnim zahtevima u okvirima utvrđenim aktima Banke, analizira izloženost Banke kreditnom, kamatnom i valutnom riziku, analizira kreditni

portfolio i sprovodi nalaze unutrašnje revizije iz nadležnosti Odbora, a takođe predlaže mere Izvršnom odboru Banke.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom prati izloženost Banke rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki i predlaže mere za upravljanje kamatnim rizikom i posebno, rizikom likvidnosti.

Funkcija Unutrašnje revizije i Odbora za praćenje poslovanja Banke sprovodi nezavisno vrednovanje sistema upravljanja rizicima, i vrši redovnu procenu adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola.

Banka permanentno prati i meri kapacitet prihvatljivog nivoa izloženosti rizicima uzimajući u obzir ukupnu izloženost svim tipovima rizika i aktivnostima. Sakupljene informacije iz svih poslovnih aktivnosti se ispituju i obrađuju da bi se identifikovali, analizirali i kontrolisali novi rizici. Ove informacije se prezentuju i objašnjavaju Upravnom odboru i Izvršnom odboru. Izveštaji sadrže ukupnu kreditnu izloženost, prognozu plasmana, odstupanja od postavljenih limita, merenje tržišnog rizika, racija likvidnosti i promene profila rizika.

Više rukovodstvo Banke kvartalno razmatra adekvatnost ispravki vrednosti plasmana. Odboru za upravljanje aktivom i pasivom takođe se kvartalno dostavlja izveštaj o rizicima koji sadrži sve neophodne informacije za ocenu i izvođenje zaključaka o rizicima kojima je Banka izložena. Dnevni izveštaj se dostavlja članovima Izvršnog odbora Banke i relevantnim direktorima o iskorišćenosti tržišnih limita, likvidnosti, deviznog rizika, kao i druge značajne informacije.

Dugoročno Banka mora održavati rizike u propisanim granicama (svaki pojedinačno maksimalno do nivoa propisanog Odlukom Narodne banke Srbije ili internim aktima Banke).

2.2. Ciljevi i principi upravljanja rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospele obaveze, i to zbog:

- povlačenja postojećih, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava) ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti).

Cilj upravljanja rizikom likvidnosti sastoji se u tome da Banka svojom imovinom i obavezama upravlja na način koji joj omogućava da u svakom trenutku ispuni svoje dospele

obaveze(likvidnost) kao i da trajno ispunjava sve svoje obaveze(solventnost), te da eliminiše mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke. Pri tome Banka postavlja optimalnu likvidnost kao osnovni postulat načela likvidnosti, što podrazumeva pozicije likvidnosti Banke koje su u stanju da u svakom trenutku zadovolje tražnju za sredstvima depozitara i korisnika usluga s jedne strane i da zadovolje profitne ciljeve utvrđene Poslovnom politikom Banke, uz prihvatljiv nivo rizika, s druge strane.

Banka utvrđuje i održava odgovarajući nivo rezerve likvidnosti u skladu sa analizom ročne neusklađenosti njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki (GAP analiza) za unapred utvrđene periode koji uključuju i period od jednog dana.

2.2.1. Organizacija upravljanja rizikom likvidnosti

Radi adekvatnog upravljanja rizikom likvidnosti, Banka je formirala organizacionu strukturu koja odgovara obimu, vrsti i složenosti poslova koje obavlja. Banka je uspostavila odvojenost funkcija preuzimanja rizika likvidnosti od funkcija podrške i kontrole što omogućava ostvarivanje definisanih ciljeva i principa upravljanja rizikom likvidnosti.

Upravljanje rizikom likvidnosti u nadležnosti je:

- Sektora za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje;
- Odbora za likvidnost;
- Izvršnog odbora;
- Odbora za praćenje poslovanja Banke i
- Odbora za upravljanje aktivom i pasivom.

Sprovođenje strategije upravljanja likvidnošću, je obavezujuće za sve nivoe upravljanja, a sprovode je rukovodioci organizacionih delova Banke, gde se rizik preuzima kroz adekvatnu organizaciju poslovnih zadataka.

2.2.2. Identifikovanje, merenje, ublažavanje i praćenje rizika likvidnosti

U cilju obezbeđivanja kontinuirane likvidnosti Banke, sačinjena je Procedura za identifikovanje rizika likvidnosti, procenu i merenje rizika, ublažavanje i praćenje rizika likvidnosti i postupke i metode upravljanja rizikom likvidnosti na kratak i dugi rok.

Ovom Procedurom definisani su sledeći pokazatelji izloženosti riziku likvidnosti:

A - Pokazatelj likvidnosti i uži pokazatelj likvidnosti - saglasno regulativi Narodne banke Srbije.

B - Indikatori likvidnosti predstavljaju odnose određenih pozicija bilansa Banke.

C - Gap analiza predstavlja utvrđivanje razlike između sredstava i obaveza Banke i razlike između promene sredstava i obaveza u budućem vremenskom periodu uključujući i vanbilansne stavke.

Rizik likvidnosti se identifikuje na osnovu:

- stanja i odnosa bilansnih pozicija,
- praćenja promena odnosa bilansnih pozicija,
- praćenja apsolutne i prosečne visine depozita,
- praćenja oscilacija i trenda depozita najznačajnijih deponenata,
- praćenja vanbilansnih pozicija radi utvrđivanja potencijalnih odliva sredstava,
- dnevnih i mesečnih izveštaja o pokazatelju likvidnosti i užem pokazatelju likvidnosti ,
- planova priliva i odliva sredstava

Proces merenja rizika likvidnosti uključuje:

- dnevno planiranje i praćenje ostvarenja planova svih priliva i odliva sredstava, u dinarima i ukupno za sve valute i
- praćenje stanja i promena stanja imovina i obaveza za period do njihovog dospeća kao i po značajnim valutama – pojedinačno i ukupno za sve valute.

Ublažavanje rizika likvidnosti predstavlja tehnike preuzimanja, diversifikaciju, prenos, izbegavanje i smanjivanje rizika, odnosno minimiziranje gubitaka koji mogu nastati usled izloženosti riziku likvidnosti.

Definisanjem limita izloženosti riziku likvidnosti i mera zaštite od rizika likvidnosti vrši se ublažavanje rizika likvidnosti.

Izloženost riziku likvidnosti prati se na nivou eksterno i interno propisanih limita. Narodna banka Srbije propisala je minimalnu vrednost pokazatelja likvidnosti i užeg pokazatelja likvidnosti, što predstavlja eksterni limit izloženosti riziku likvidnosti.

Interne limite izloženosti riziku likvidnosti daje Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom predlaže Izvršnom odboru interne limite, a Izvršni odbor utvrđuje limite.

Interni limiti izloženosti riziku likvidnosti se posmatraju kao:

a) statički limiti indikatora likvidnosti:

- indikator gotovine,
- indikator ukupnih depozita,
- indikator rezervi,

b) dinamički limiti indikatora likvidnosti određeni iznosom kratkoročnog GAP - a likvidnosti,

c) zaduženost Banke kod jednog ulagača-deponenta ili kreditora i ista ne može biti veća od 20% kapitala Banke osim kada Upravni odbor Banke donese konkretnu Odluku o većoj izloženosti prema konkretnom ulagaču-deponentu.

U cilju uspešnog upravljanja rizikom likvidnosti **Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje** sprovodi kontinuirani proces praćenja pokazatelja likvidnosti, indikatora likvidnosti i GAP –ova likvidnosti u skladu sa usvojenim limitima – ukupno i po valutama.

Banka je Planom poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja – krize likvidnosti i Procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti definisala kvantitativne pokazatelje i utvrdila kritične vrednosti tih pokazatelja koji predstavljaju indikatore ranog upozorenja negativnih tendencija u likvidnoj poziciji Banke kao i aktivnosti i nosioce tih aktivnosti za prevazilaženje problema likvidnosti Banke.

2.2.3. Izveštavanje o riziku likvidnosti

Banka izrađuje i u propisanim rokovima i na propisani način, dostavlja NBS Dnevni izveštaj o pokazatelju likvidnosti - na obrazcu LIK i Mesečni izveštaj o pokazatelju likvidnosti Banke - na obrascu LIKMES u skladu sa Odlukom NBS o izveštavanju banaka.

Dnevni Izveštaj o pokazatelju likvidnosti i užem pokazatelju likvidnosti Banke izrađuje se svakoga dana u Službi za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje i isti se dostavlja Sektoru sredstava, HOV i likvidnosti banke, Odboru za likvidnost i Sektoru za bonitet i upravljanje rizicima. Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje mesečno analizira upravljanje rizikom likvidnosti i tu analizu dostavlja Izvršnom odboru, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom, Odboru za likvidnost i Sektoru sredstava, HOV i likvidnosti banke.

U slučaju utvrđivanja kritično niskog nivoa likvidnosti Odbor za likvidnost banke odmah o tome obaveštava Izvršni odbor banke koji o tome najkasnije narednog radnog dana obaveštava Narodnu banku Srbije.

Odbor za likvidnost Banke, Odbor za reviziju Banke, Interni revizor Banke i Izvršni odbor Banke izveštavaju Upravni odbor Banke svako u svom domenu vezano za upravljanje rizikom likvidnosti.

2.3. Ciljevi i principi upravljanja kreditnim rizikom

Kreditni rizik Banke je uslovljen finansijskim stanjem i kreditnom sposobnošću dužnika kao i kvalitetom sredstava obezbeđenja potraživanja Banke. Kreditni rizik se ne može izbeći u celosti već se može samo držati u određenim okvirima koji su podnošljivi za Banku.

Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci.

Prilikom preuzimanja rizika pri odobravanju plasmana Banka procenjuje mogućnost nastanka gubitaka sa ciljem da se obim rezerve za procenjene gubitke po osnovu odobrenih plasmana održava u okvirima koje može da podnese kapital i finansijski rezultat Banke. Pri ostvarivanju navedenog cilja Banka se vodi principima u okviru Strategije upravljanja rizicima i Strategije i plana kapitala.

2.3.1. Organizacija upravljanja kreditnim rizikom

Radi adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom, Banka je formirala organizacionu strukturu koja odgovara obimu, vrsti i složenosti poslova koje ona obavlja, kao i uspostavljanju odvojenosti funkcija preuzimanja kreditnog rizika od funkcija podrške i kontrole istog. Ova organizaciona struktura omogućava ostvarivanje utvrđenih ciljeva i principa upravljanja ovim rizikom.

U upravljanju kreditnim rizikom učestvuju:

- organizacione jedinice Banke: Sektor sredstava, HoV i likvidnosti, Sektor za poslove plasmana pravnim licima, Sektor za poslove sa stanovništvom, malim i srednjim preduzećima i platni promet, Sektor za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje, Sektor računovodstva, Sektor novih bankarskih tehnologija i upravljanje projektima i Sektor za poslove dilersko brokerskog društva (u daljem tekstu: Sektori), i Filijale Banke sa svojim organizacionim jedinicama (službama, ekspoziturama, šalterima).
- organi Banke: Upravni odbor Banke, Izvršni odbor Banke, Odbor za reviziju Banke, Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke, Kreditni odbor Banke, svaki u domenu svojih nadležnosti.

2.3.2. Identifikovanje, merenje, ublažavanje i praćenje kreditnog rizika

Identifikovanje kreditnog rizika vrši se na nivou konkretnog posla – potraživanja, na nivou pojedinačnog dužnika i na nivou celokupnog portfolija Banke.

Identifikovanje kreditnog rizika je prvi i osnovni korak u upravljanju kreditnim rizikom s ciljem da se isti identifikuje blagovremeno i formira na optimalnom nivou.

Identifikacija kreditnog rizika se vrši u fazi uspostavljanja inicijalnog kontakta dužnika sa Bankom, u fazi formiranja dosijea dužnika i u toku trajanja plasmana Banke.

Merenje, odnosno procena kreditnog rizika se odnosi na primenu kvantitativnih i/ili kvalitativnih procena vezanih za kreditni rizik.

U cilju merenja i procene kreditnog rizika tj. obračuna i izdvajanja (formiranja) rezervi za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu potraživanja Banke, kao i u cilju procene iznosa obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka za vanbilansne stavke, a u skladu sa

Odlukom Narodne Banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke (Sl.glasnik RS 94/2011, 119/12 i 123/12), Banka utvrđuje:

- Metodologiju za klasifikaciju bilansne aktive i vanbilansnih stavki, odnosno Interni model za procenu kreditnog rizika i
- Metodologiju za procenu obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama.

Ublažavanje kreditnog rizika **vrši se korišćenjem tehnika ublažavanja** kreditnog rizika shodno Odluci NBS o adekvatnosti kapitala banaka. Banka može koristiti više od jednog instrumenta kreditne zaštite za smanjenje kreditnog rizika po osnovu jedne izloženosti pod uslovom da tu izloženost podeli tako da svaki njen deo bude pokriven jednim instrumentom kreditne zaštite. Obračun iznosa aktive ponderisane kreditnim rizikom za svaki tako pokriven deo vrši se u svemu u skladu sa odredbama pomenute Odluke o adekvatnosti kapitala.

Ublažavanje kreditnog rizika se postiže:

- doslednom primenom postupaka identifikovanja, merenja i procene rizika od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke i organa Banke navedenih u ovom Aktu,
- analiziranjem stanja i strukture, tj. kvaliteta kreditnog portfolija Banke (tromesečno),
- praćenjem izmena stanja i strukture kreditnog portfolija Banke (tromesečno), predlaganjem i kontinuiranim analiziranjem, od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke, mera za otklanjanje uzroka koji dovode do nastanka rizika, kao i utvrđivanjem, od strane nadležnih organa Banke, nadležnosti i postupaka Banke u slučaju povećanja nivoa kreditnog rizika.

Praćenje kreditnog rizika se vrši na nivou Dužnika (pojedinog dužnika ili grupe povezanih dužnika), prilikom ocene svakog zahteva za plasman, tromesečno, prilikom obračuna rezerve za procenjene gubitke i procene obezvređenja potraživanja, a po potrebi i češće.

Za praćenje rizika odgovorni su: Sektor za bonitet i upravljanje rizicima u čijoj je nadležnosti i upravljanje rizicima i izveštavanje o njima, i sledeći Odbori, Organi i organizacione jedinice svaka u delokrugu svojih nadležnosti: Odbor Banke za reviziju, Organizaciona jedinica za kontrolu usklađenosti poslovanja, Informacioni sistem Banke i Računovodstvo.

2.3.3. Izveštavanje o kreditnom riziku

Politikama i procedurama za identifikovanje i upravljanje lošom aktivom utvrđena je obaveza da Služba plasmana u centrali Banke kao i rukovodioci Regionalnih centara ili glavnih filijala Banke o potraživanjima sa statusom „Default” kao i o preduzetim merama i radnjama za njihovu naplatu ili regulisanje, jednom mesečno i to do 20-og u tekućem mesecu za prethodni

mesec, u pismenoj formi izveštavaju Rukovodioca Sektora za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje kao i Izvršni odbor Banke.

Izvršni odbor Banke u okviru Izveštaja, koji jednom u toku poslovnog tromesečja dostavlja Upravnom odboru Banke, izveštava Upravni odbor Banke o lošoj aktivni.

Organizacione jedinice za plasmane pravnim licima i stanovništvu (u filijalama i Centrali Banke) i Izvršni odbor Banke, kontinuirano prate (svako sa svog nivoa) izmirivanje obaveza prema Banci od strane dužnika iz loše aktive i međusobno se informišu o daljim aktivnostima.

Na sastanku sa Rukovodiocima Regionalnih centara, a najmanje jednom u tri meseca , sagledava se mogućnost naplate potraživanja kvalifikovanog kao loša aktiva, kao i dalje postupanje prema svakom konkretnom dužniku iz okvira „loše aktive” i utvrđuju konkretna postupanja u cilju omogućavanja naplate potraživanja u budućnosti.

Služba za bonitet i upravljanje rizicima tromesečno izrađuje i dostavlja Izvršnom odboru Banke Izveštaj o kvalitetu kreditnog portfolia.

Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje mesečno izrađuje detaljne analize pojedinih vrsta rizika.

Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje tromesečno izrađuje Izveštaj o operativnim rizicima i isti je sastavni deo ukupnog Izveštaja o upravljanju rizicima koji takođe sadrži i rekapitulaciju podataka o: riziku likvidnosti, deviznom riziku, kamatnom riziku, riziku ulaganja. Sastavni deo Izveštaja o upravljanju rizicima je i Izveštaj o kvalitetu kreditnog portfolia Banke.

S obzirom na propisanu obavezu Banke da Narodnoj banci Srbije tromesečno dostavlja izveštaje o iznosu obračunate rezerve za procenjene gubitke i o klasifikaciji svoje bilansne aktive i vanbilansnih stavki, Banka ove izveštaje dostavlja Narodnoj banci na obrascima i u rokovima (do datuma) koje je svojim odlukama propisala Narodna banka Srbije.

2.4. Ciljevi i principi upravljanja deviznim rizikom

Devizni rizik je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog promene deviznog kursa. Banka je izložena ovom riziku po osnovu stavki koje se vode u bankarskoj knjizi i u knjizi trgovanja.

Osnovni cilj Banke u upravljanju deviznim rizikom jeste da Banka svojom deviznom imovinom i deviznim obavezama upravlja na način koji joj omogućava da u svakom trenutku ispunji sve svoje dospele devizne obaveze (likvidnost), kao i da trajno ispunjava sve svoje

obaveze (solventnost), i tako eliminiše mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke. Upravljanje deviznom likvidnošću zbirno po svim valutama i pojedinačno po značajnim valutama za Banku obavlja se kroz svakodnevno praćenje plana pregleda priliva i odliva u valuti – ukupno za sve valute.

2.4.1. Organizacija upravljanja deviznim rizikom

Radi adekvatnog upravljanja deviznim rizikom, Banka formira organizacionu strukturu koja odgovara obimu, vrsti i složenosti poslova koje ona obavlja, kao i uspostavljanju odvojenosti funkcija preuzimanja deviznog rizika od funkcija podrške i kontrole i ista omogućava ostvarivanje utvrđenih ciljeva i principa upravljanja deviznim rizikom.

Upravljanje deviznim rizikom u nadležnosti je:

- Sektora za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje,
- Odbora Banke za likvidnost,
- Izvršnog odbora,
- Odbora za praćenje poslovanja Banke kao i
- Odbora za upravljanje aktivom i pasivom.

U funkciji upravljanja deviznim rizikom Banka koristi limit koji je propisala Narodna banka Srbije, kao i interni limit koji utvrđuje Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje.

Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje je dužna da proveri predlog limita u odnosu na regulatorne zahteve i ciljeve Banke u upravljanju deviznim rizikom. Na osnovu procene rizika, ova Služba predlaže nadležnim organima Banke na usvajanje i eventualnu izmenu prethodno utvrđenog limita.

U slučajevima prekoračenja internog limita pokazatelja deviznog rizika, Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje odmah obaveštava nadležnu Službu u Banci i Izvršni odbor Banke, prati sprovođenje korektivnih radnji i o njima, po njihovom preduzimanju, obaveštava nadležne organe Banke (Odbor Banke za upravljanje aktivom i pasivom, Odbor za reviziju, Izvršni odbor).

Osnov za upravljanje deviznim rizikom jeste uspostavljanje adekvatne ročne strukture aktive i pasive kao baze za operativnu, kratkoročnu deviznu likvidnost. U tom smislu, rizikom devizne likvidnosti upravlja se dugoročno i kratkoročno.

2.4.2. Izveštavanje o deviznom riziku

Banka izrađuje i u propisanim rokovima i na propisani način, dostavlja NBS dnevni izveštaj o pokazatelju deviznog rizika - na obrascu DEV u skladu sa Odlukom NBS o izveštavanju banaka. Pored toga, Banka izrađuje i mesečni izveštaj o pokazatelju deviznog rizika Banke

(na obrascu DEVMES) koji predstavlja interni izveštaj i služi za analizu i upravljanje deviznim rizikom Banke.

Takođe postoje i interni izveštaji (dnevni i mesečni) koji se izrađuju u Službi za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje i isti se dostavljaju Sektoru sredstava, HOV i likvidnosti banke, Odboru za likvidnost, Sektoru za bonitet i upravljanje rizicima, Sektoru za poslove plasmana pravnim licima – dinarske i devizne, Izvršnom odboru i Odboru za upravljanje aktivom i pasivom. Odbor za likvidnost Banke, Odbor za reviziju Banke, Interni revizor Banke i Izvršni odbor Banke izveštavaju Upravni odbor banke svako u svom domenu vezano za upravljanje deviznim rizikom.

Banka je dužna da odnose između aktive i pasive održava tako da njena ukupna neto otvorena devizna pozicija (uključujući i vrednost neto otvorene pozicije u zlatu) na kraju svakog radnog dana ne bude veća od 20% kapitala, odnosno ne bude veća od procenta koji utvrdi Narodna banka Srbije. Ukoliko se desi da pokazatelj bude u toku dva uzastopna radna dana veći od 20%, Banka je dužna da o tome obavesti Narodnu banku Srbije najkasnije narednog radnog dana.

Osnova merenja i procene izloženosti deviznom riziku jeste izračunavanje devizne pozicije po svim pojedinačnim valutama - EUR, USD i CHF i po svim ostalim valutama koje se iskazuju objedinjeno.

Merenje i procena se vrši po svim pozicijama aktive i pasive i svim pojedinačnim valutama, pri čemu to podrazumeva merenje i procenu u valuti i valutnoj klauzuli i to po pozicijama aktive i pasive kao i po pozicijama potraživanja i preuzetih obaveza po vanbilansnim stavkama, do nivoa definisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala.

Merenje i praćenje deviznog rizika vrši se svakodnevno uz obavezu izrade detaljnijih izveštaja o pokazatelju deviznog rizika u skladu sa internim Uputstvom u sledećim slučajevima:

- kada se dva uzastopna pokazatelja deviznog rizika razlikuju za dva procentna poena;
- kada zbir pet uzastopnih apsolutnih razlika u pokazatelju deviznog rizika iznosi više ili manje od pet procentnih poena.

2.4.3. Mere zaštite od deviznog rizika

Mere koje Banka koristi za ublažavanje deviznog rizika mogu biti:

- 1) kratkoročne mere – odnose se na zatvaranje kratkoročnih GAP-ova likvidnosti i usklađivanja sa definisanim limitima;
- 2) dugoročne mere – odnose se na zatvaranje dugoročnih GAP-ova likvidnosti i usklađivanja sa limitima u dugom roku.

Kratkoročne mere zaštite od deviznog rizika predlažu i sprovode zajedno Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje i Služba Banke za devizna sredstva i održavanje devizne likvidnosti.

Dugoročne mere zaštite od deviznog rizika Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje predlaže Odboru za upravljanje aktivom i pasivom.

Preventivne mere zaštite se odnose na prevazilaženje identifikovanih tekućih i projektovanih budućih izloženosti deviznom riziku.

Mere zaštite podrazumevaju upravljanje aktivom i pasivom u cilju usklađivanja priliva i odliva sredstava, kao i usklađivanja strukture izvora sredstava i plasmana.

2.5. Ciljevi i principi upravljanja rizikom koncentracije

Cilj upravljanja rizikom koncentracije sastoji se u tome da Banka identifikuje izloženost prema pojedinim dužnicima, grupama povezanih dužnika ili prema licima povezanim sa Bankom i da iznos tih izloženosti (tj. deo svog kreditnog portfolia) u svakom trenutku održava u okviru određenih limita (utvrđenih Zakonom o bankama, Odlukom NBS o upravljanju rizicima ili interno propisanim limitima).

Još jedan od ciljeva upravljanja rizikom koncentracije je i formiranje baze podataka o grupama međusobno povezanih dužnika ili lica-dužnika povezanih sa Bankom a sve u cilju svođenja ovog rizika na najmanju moguću meru, odnosno na prihvatljiv nivo koji će obezbediti ostvarenje planiranih poslovnih ciljeva Banke.

Rizik koncentracije odnosi se na:

- velike izloženosti;
- grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i sl.;
- instrumente kreditne zaštite, uključujući i ročnu i valutnu neusklađenost između velikih izloženosti i instrumenata kreditne zaštite tih izloženosti.

Rizik izloženosti Banke obuhvata rizik izloženosti Banke prema jednom licu ili prema grupi povezanih lica kao i rizik izloženosti Banke prema licu povezanom sa Bankom.

Postoje dva glavna izvora rizika koncentracije u kreditnom portfoliju:

- **Individualna koncentracija:** koncentracija pojedinačnih izloženosti (po dužnicima) koje čine značajan deo portfolija.

- **Sektorska koncentracija:** koncentracija po industrijskim sektorima kojima pripadaju dužnici Banke.

Rizik koncentracije najviše je izražen u portfoliu privrede, jer je portfolio stanovništva po prirodi diversifikovan.

2.5.1. Organizacija upravljanja rizikom koncentracije

Radi adekvatnog upravljanja rizikom koncentracije - izloženosti, Banka formira organizacionu strukturu koja odgovara obimu, vrsti i složenosti poslova koje ona obavlja i koja omogućava ostvarivanje utvrđenih ciljeva i principa upravljanja ovim rizikom.

U upravljanju ovim rizikom učestvuju:

- zaposleni (referenti i rukovodioci) u organizacionim jedinicama Banke (ekspoziture, filijale, službi sredstava, plasmana i drugih u Centrali Banke, saradnici u Sektoru za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje) kao i
- odbori Banke (Upravni odbor, Izvršni odbor, Odbor za praćenje poslovanja Banke i dr), svaki u domenu svojih nadležnosti.

2.5.2. Ublažavanje rizika koncentracije

Ublažavanje rizika koncentracije Banka sprovodi aktivnim upravljanjem kreditnim portfoliom, kao i prilagođavanjem nivoa izloženosti Banke uspostavljenim limitima izloženosti.

Radi obračuna limita izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica Banka može umanjiti izračunatu izloženost (u skladu s odredbama Odluke o upravljanju rizicima) za:

- 1) efekte tehnika ublažavanja kreditnog rizika i
- 2) određene izloženosti.

2.5.3. Izveštavanje o riziku koncentracije

Sektor za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje - Služba za bonitet i upravljanje rizicima prati izloženost Banke prilikom svakog zahteva za povećanje izloženosti i zadužen je da izloženost Banke “drži” u okviru, odnosno ispod propisanih limita. Ova Služba tromesečno izrađuje i dostavlja Izvršnom odboru Banke Izveštaj o kvalitetu kreditnog portfolia koji pored podataka vezanih za strukturu kreditnog portfolia (kreditni rizik) sadrži informacije o riziku koncentracije plasmana, uticaju promena u finansijskom stanju dužnika izazvanih povećanjem kreditno-deviznog rizika za potraživanja ugovorena u valuti ili u dinarima s valutnom klauzulom, kao i o riziku izloženosti Banke (sektorska struktura, granska struktura portfolia, izloženost prema grupama međusobno povezanih dužnika, izloženost prema licima povezanim sa Bankom, pokrivenost potraživanja kolateralima).

Sektor računovodstva, odnosno Samostalni stručni saradnik za izveštavanje Narodne banke Srbije na bazi podataka iz postojeće baze Banke, a u skladu sa Metodologijom NBS za izradu izveštaja o velikim izloženostima Banke, izrađuje propisane izveštaje (VI-LI i VI-GPL) i odgovara za sveobuhvatnost i tačnost istih.

Navedene izveštaje (VI-LI i VI-GPL) u vidu elektronske poruke, u propisanom formatu i u propisanim rokovima, Narodnoj banci Srbije dostavlja ovlašćeno lice iz IT-a tj. Sektora novih bankarskih tehnologija i upravljanje projektima i isto je odgovorno za semantičku i sintaktičku tačnost ovih izveštaja.

2.6. Ciljevi i principi upravljanja rizicima ulaganja Banke

Rizici ulaganja Banke obuhvataju rizike njenih ulaganja u druga pravna lica koja nisu lica u finansijskom sektoru i rizike ulaganja u sopstvena osnovna sredstva.

Cilj upravljanja rizicima ulaganja sastoji se u tome da Banka identifikuje ukupni obim sopstvenih ulaganja u udelima i/ili akcijama drugih pravnih lica kao i u sopstvena osnovna sredstva i da taj obim ulaganja održava u propisanim granicama u odnosu na svoj kapital (u skladu sa: odredbama Zakona o bankama, Odlukom NBS o upravljanju rizicima ili interno propisanim limitima). Cilj upravljanja rizicima ulaganja je i formiranje baze podataka o njenim ulozima u kapital drugih pravnih lica radi evidentiranja i praćenja iznosa ulaganja koji će, ukoliko je prekoračen limit definisan Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala, predstavljati odbitnu stavku od kapitala Banke.

2.6.1. Organizacija upravljanja rizicima ulaganja Banke

Radi adekvatnog upravljanja rizicima ulaganja, Banka formira organizacionu strukturu koja odgovara obimu, vrsti i složenosti poslova koje ona obavlja i koja omogućava ostvarivanje utvrđenih ciljeva i principa upravljanja ovim rizicima.

U upravljanju ovim rizicima učestvuju:

- organizacione jedinice Banke, sektori i službe čije poslovne aktivnosti obuhvataju ulaganja banke u druga pravna lica i u osnovna sredstva (Sektori sredstava, HoV i likvidnosti, Sektor računovodstva i Sektor za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje – u daljem tekstu: Sektori Banke), kao i
- organi Banke - Skupština Banke, Upravni odbor, Izvršni odbor, Odbor za praćenje poslovanja Banke.

Razmena informacija (podataka, obaveštenja, izveštaja, predloga, odluka, i sl.) između organizacionih jedinica Banke i organa Banke u sistemu upravljanja rizicima ulaganja obavlja se u pisanoj formi.

2.6.2. Ublažavanje rizika ulaganja Banke

Ublažavanje rizika ulaganja podrazumeva utvrđivanje mera i pravila za primenu tih mera, koje se odnose na preuzimanje, smanjenje, diversifikaciju, prenos i izbegavanje rizika koje je Banka identifikovala, izmerila i procenila.

Ublažavanje rizika ulaganja se postiže:

- doslednom primenom postupaka identifikovanja, merenja i procene rizika od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke i organa Banke navedenih u ovoj Odluci,
- izračunavanjem i praćenjem izmena iznosa ulaganja Banke u druga pravna lica i u osnovna sredstva Banke,
- praćenjem usklađenosti poslovanja Banke sa uspostavljenim limitima za upravljanje rizicima ulaganja,
- predlaganjem i kontinuiranim analiziranjem, od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke, mera za otklanjanje uzroka narušavanja propisanih limita ulaganja, kao i utvrđivanjem, od strane nadležnih organa Banke, nadležnosti i postupaka Banke u slučaju kritično visokog nivoa rizika ulaganja.

2.6.3. Izveštavanje o rizicima ulaganja Banke

Sektor za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje - Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje prati izloženost Banke rizicima ulaganja prilikom svakog zahteva za ulaganjem kapitala Banke i zadužen je da izloženost Banke ovim rizicima “drži” u okviru, odnosno ispod propisanih limita. Ova Služba tromesečno izrađuje i dostavlja Izvršnom odboru Banke Izveštaj o upravljanju rizicima u okviru koga se analiziraju i ukupna ulaganja Banke u drugim licima i u osnovnim sredstvima.

Sektor računovodstva, odnosno Samostalni stručni saradnik za izveštavanje Narodne banke Srbije na bazi podataka iz postojeće baze Banke a u skladu sa Odlukom NBS o izveštavanju banaka, izrađuje propisane izveštaje (UB i UFS) i odgovara za sveobuhvatnost i tačnost istih.

Ove izveštaje o ulaganjima Banke u vidu elektronske poruke, u propisanom formatu i u propisanim rokovima, Narodnoj banci Srbije dostavlja ovlašćeno lice iz IT-a tj. Sektora novih bankarskih tehnologija i upravljanje projektima i isto je odgovorno za semantičku i sintaktičku tačnost ovih izveštaja.

2.7. Ciljevi i principi upravljanja rizikom zemlje

Cilj upravljanja rizikom zemlje sastoji se u tome da Banka identifikuje izloženost prema pojedinim dužnicima, grupama povezanih dužnika ili prema licima povezanim sa Bankom koja su sa sedištem ili prebivalištem van naše zemlje tj. van Republike Srbije i da iznos tih izloženosti (tj. deo svog kreditnog portfolija) u svakom trenutku održava u okviru određenih limita (utvrđenih Zakonom o bankama, Odlukom NBS o upravljanju rizicima ili interno propisanim limitima). Banka potraživanja od ovih lica i/ili lica povezanih sa njima treba da prati pojedinačno po zemljama porekla ovih lica, da prati urednost i eventualnu docnju u izmirivanju njihovih obaveza prema Banci, da prati pokrivenost potraživanja od ovih dužnika određenim kolateralima itd.

Još jedan od ciljeva upravljanja rizikom zemlje je i formiranje adekvatne baze podataka o dužnicima sa sedištem ili prebivalištem van naše zemlje a sve u cilju svođenja ovog rizika na najmanju moguću meru, odnosno na prihvatljiv nivo koji će obezbediti ostvarenje planiranih poslovnih ciljeva Banke.

2.7.1. Organizacija upravljanja rizikom zemlje

U upravljanju ovim rizikom učestvuju:

- zaposleni (referenti i rukovodioci) u organizacionim jedinicama Banke čije poslovne aktivnosti obuhvataju prikupljanje sredstava ili odobravanje plasmana Banke licima sa sedištem ili prebivalištem van teritorije Republike Srbije (ekspoziture, filijale, službe i sektori u Centrali Banke i to: Sektor sredstva, HoV i likvidnosti, Sektor poslova sa stanovništvom, malim i srednjim preduzećima i platni promet, Sektor za poslove plasmana pravnim licima-dinarske i devizne, Sektor za računovodstvo, Sektor novih bankarskih tehnologija, Sektor za poslove dilersko-brokerskog društva kao i saradnici u Sektoru za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje),
- organi-odbori Banke: Upravni odbor, Izvršni odbor, Odbor za praćenje poslovanja Banke, Kreditni odbor Banke, svaki u domenu svojih nadležnosti.

2.7.2. Ublažavanje rizika zemlje

Ublažavanje rizika podrazumeva utvrđivanje mera i pravila za primenu tih mera, koji se odnose na preuzimanje, smanjenje, diversifikaciju, prenos i izbegavanje rizika koje je Banka identifikovala, izmerila i procenila.

Ublažavanje rizika se postiže:

- doslednom primenom postupaka identifikovanja, merenja i procene rizika od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke i organa,
- izračunavanjem i praćenjem izmena stanja potraživanja Banke od lica čija država porekla nije Republika Srbija,
- utvrđivanjem rejtinga države porekla dužnika,
- praćenjem usklađenosti poslovanja Banke sa uspostavljenim limitima za upravljanje rizikom zemlje,
- predlaganjem i kontinuiranim analiziranjem, od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke, mera za otklanjanje uzroka ugrožavanja uspostavljenih limita izloženosti Banke riziku zemlje, kao i utvrđivanjem, od strane nadležnih organa Banke, nadležnosti i postupaka Banke u slučaju kritično visokog nivoa rizika zemlje. Kritično visokim nivoom rizika zemlje smatra se situacija kada Banka ima izloženost riziku zemlje na nivoima višim od onih koji su usvojeni od strane nadležnih organa Banke.

2.7.3. Izveštavanje o riziku zemlje

Kreditni odbor Banke odlučuje o plasmanima u okvirima utvrđenim aktima Banke licima čija država porekla nije Republika Srbija uvažavajući i uticaj rizika zemlje. Izveštavanje po ovoj vrsti rizika vrši se do 20-og u tekućem mesecu za prethodno poslovno tromesečje: Izvršnom odboru Banke, Odboru Banke za upravljanje aktivom i pasivom.

Sektor za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje - Služba za bonitet i upravljanje rizicima prati izloženost Banke riziku zemlje prilikom svakog zahteva za povećanje izloženosti i zadužen je da izloženost Banke “drži” u okviru, odnosno ispod propisanih limita. Ova Služba tromesečno izrađuje i dostavlja Izvršnom odboru Banke Izveštaj o kvalitetu kreditnog portfolia koji pored podataka vezanih za strukturu kreditnog portfolia (kreditni rizik) sadrži i informacije o riziku zemlje.

2.8. Ciljevi i principi upravljanja operativnim rizikom

Pod operativnim rizikom se podrazumeva rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propusta (nenamernih i namernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje i pravni rizik.

Cilj upravljanja operativnim rizikom sastoji se u tome da Banka: identifikuje događaje koji predstavljaju izvore operativnog rizika, identifikovane događaje klasifikuje u unapred

određene kategorije događaja po kojima nastaju gubici, da prati njihovu učestalost i značaj po definisanim linijama poslovanja u skladu sa organizacijom i delatnošću Banke, i da formira bazu podataka o događajima nastalim po osnovu operativnog rizika.

2.8.1. Organizacija upravljanja operativnim rizikom

U upravljanju operativnim rizikom učestvuju:

- organizacione jedinice Banke (ekspoziture, filijale, službe sredstava, plasmana, platnog prometa i druge službe u Centrali Banke, saradnici u Sektoru za bonitet, upravljanje rizicima, kontrolu rizika i izveštavanje), kao i
- Organi Banke (Upravni odbor, Izvršni odbor, Odbor za reviziju i drugi), svaki od njih u svom domenu nadležnosti.

2.8.2. Ublažavanje operativnog rizika

Ublažavanje operativnog rizika podrazumeva utvrđivanje mera i pravila za primenu tih mera, koji se odnose na preuzimanje, smanjenje, diversifikaciju, prenos i izbegavanje rizika koje je Banka identifikovala, izmerila i procenila.

Ublažavanje operativnog rizika se postiže:

- doslednom primenom postupaka identifikacije, merenja i procene rizika od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke i organa Banke;
- predlaganjem, od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke i organa Banke, mera kojima će se preventivno delovati, odnosno kontrolisati, smanjivati i otklanjati uzroke operativnog rizika;
- kontinuiranim praćenjem i analiziranjem, od strane nadležnih organizacionih jedinica Banke i organa Banke, mera preduzetih u cilju adekvatnog upravljanja operativnim rizikom.

Na osnovu rezultata aktivnosti identifikacije i procene operativnog rizika definišu se mere za ublažavanje ovog rizika.

2.8.3. Izveštavanje o operativnom riziku

Zaposleni zaduženi za upravljanje operativnim rizikom a raspoređeni u Službi za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje redovno prate izloženost Banke ovom riziku po vrstama, uzrocima i značaju događaja i o tome redovno izveštavaju rukovodstvo Banke. Oni takođe obaveštavaju rukovodstvo i o merama preduzetim za ublažavanje ovog rizika.

Odlukom o izveštavanju o adekvatnosti kapitala banke definisana je obaveza Banke da Narodnoj banci Srbije dostavlja Izveštaj o kapitalnom zahtevu za operativni rizik – na

Obrascu OR, bez obzira na to koji pristup za izračunavanje kapitalnog zahteva za ovaj rizik Banka primenjuje.

Služba za bankarsku podršku, kontrolu rizika i izveštavanje, jednom kvartalno, a po potrebi i u kraćem roku, izrađuje i dostavlja Izveštaj o operativnom riziku Izvršnom odboru banke (kao sastavni deo Izveštaja o upravljanju rizicima), Odboru za reviziju banke i Sektoru unutrašnje revizije Banke. Izvršni odbor (u okviru Izveštaja koji tromesečno dostavlja Upravnom odboru) izveštava Upravni odbor i o operativnom riziku.

3. Kapital Banke

U skladu sa osnivačkim aktima Banke, kapital Banke se sastoji od akcijskog kapitala, rezervi i akumulirane dobiti Banke.

Na dan 31. decembra 2012. godine kapital Banke čine:

Struktura kapitala	U 000 din.
Aksijski kapital	26.517.651
Rezerve	0
Revalorizacione rezerve	8.644
Rezerve iz dobiti	20.100.870
Nerealiz. gubici po osn. HOV raspoloživih za prodaju	-7.000
Akumulirani rezultat	3.641.848
Stanje na dan 31.12.2012.	50.262.013

Struktura kapitala

							U 000 din.
Elementi	Akcijski kapital	Emisiona premija	Rezerve iz dobiti	Revalorizacije rezerve	Akumulirani rezultat	Gubici po osn. HOV rasp. za prodaju	Ukupno
Stanje na 01.01.2012.	19.052.167	7.157.924	17.639.522	10.029	2.973.676	-3.016	46.830.302
Raspodela dobiti	307.560	0	2.461.348	0	-2.973.676	0	-204.768
Efekat revalorizacije	0	0	0	-1.385	0	-3.984	-5.369
Rez. poslovanja za 2012.	0	0	0	0	3.641.848	0	3.641.848
Stanje 31.12. 2012.	19.359.727	7.157.924	20.100.870	8.644	3.641.848	-7.000	50.262.013

Strukturu kapitala Banke na dan 31. decembar 2012. godine čine: akcijski kapital (38,52%), emisiona premija (14,24%), rezerve iz dobiti (39,99%) i ostali elementi kapitala sa učešćem od 7.25%.

Akcijski kapital Banke u iznosu od RSD 19.359.727 hiljada čine: obične – redovne akcije (RSD 16.836.852 hiljada ili 86,97% ukupnog akcijskog kapitala) i prioritetne akcije (RSD 2.522.875 hiljade ili 13,03% ukupnog akcijskog kapitala).

Ukupan kapital Banke čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke od kapitala.

U osnovni kapital se uključuje:

- akcijski kapital upisan i uplaćen po osnovu izdatih običnih i preferencijalnih akcija, osim preferencijalnih kumulativnih akcija (u iznosu nominalne vrednosti uplaćenih običnih i preferencijalnih akcija),
- pripadajuća emisiona premija, tj. iznos uplaćen iznad nominalne vrednosti upisanih običnih i preferencijalnih akcija,
- rezerve iz dobiti,
- dobit Banke.

Dopunski kapital Banke čini zbir:

- nominalne vrednosti uplaćenih preferencijalnih kumulativnih akcija Banke,
- dela pozitivnih revalorizacionih rezervi banke.

Odbitne stavke od ukupnog kapitala su:

- nematerijalna ulaganja,
- iznos običnih i preferencijalnih akcija Banke koje je Banka uzela u zalogu u iznosu vrednosti potraživanja obezbeđenih zalogom akcija,
- regulatorna usklađivanja vrednosti i to iznos nerealizovanih gubitaka po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju kao i
- iznos ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru u iznosu iznad 10% kapitala tih banaka, odnosno drugih lica i
- iznos potrebne rezerve iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama Banke.

STRUKTURA KAPITALA
(izvod iz obrasca KAP sa stanjem na dan 31.12.2012.)

	U 000 din.
ELEMENTI KOJI SE UKLJUČUJU U OSNOVNI KAPITAL:	44.172.004
Nominalna vrednost uplaćenih akcija, osim preferenc. kumulativnih akcija	16.913.209
Emisiona premija	7.157.924
Rezerve iz dobiti	20.100.871
Neraspoređena dobit ranijih godina	0
ELEMENTI KOJI UMANJUJU OSNOVNI KAPITAL:	3.996.842
Nematerijalna ulaganja	66.740
Iznos akcija banke uzetih u zalogu, osim preferenc. kumulativnih akcija	17.313
Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	7.000
Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke	3.905.789
ELEMENTI KOJI SE UKLJUČUJU U DOPUNSKI KAPITAL:	2.454.298
Nominalna vrednost uplaćenih preferencijalnih kumulativnih akcija	2.446.518
Deo revalorizacionih rezervi banke	7.780
ELEMENTI KOJI UMANJUJU DOPUNSKI KAPITAL:	115.108
Iznos preferencijalnih kumulativnih akcija banke uzetih u zalogu	115.108
ODBITNE STAVKE OD KAPITALA:	11.746.677
Od čega: umanjenje osnovnog kapitala	9.407.487
Od čega: umanjenje dopunskog kapitala	2.339.190
Direktna ili indirektna ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru u iznosu većem od 10% kapitala tih banaka, odnosno drugih lica	29.080
Iznos za koji su prekoračena kvalifikovana učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru	230
Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama banke u skladu sa tačkom 427. stav 1. odluke kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke	11.717.367
UKUPAN OSNOVNI KAPITAL	30.767.675
UKUPAN DOPUNSKI KAPITAL	0

Banka je dužna da u svom poslovanju obezbedi da visina njenog kapitala nikada ne bude manja od dinarske protivvrednosti 10.000.000 eur prema zvaničnom srednjem kursu. Na dan 31. decembar 2012. godine, novčani deo akcijskog kapitala Banke je daleko iznad minimalnog propisanog iznosa.

Pregled usaglašenosti nivoa kapitala i pokazatelja adekvatnosti kapitala Banke sa zahtevima NBS dostavljeni su Narodnoj banci u propisanom roku i na propisani način (Obrazac PAK i Obrazac KAP).

4. Adekvatnost kapitala, kapitalni zahtevi i proces interne procene adekvatnosti kapitala - ICAAP

4.1. Pokazatelj adekvatnosti kapitala i regulatorni kapitalni zahtevi

Zakonom o bankama utvrđena je obaveza banaka da u propisanim okvirima održavaju pokazatelj adekvatnosti kapitala, kao odnos između kapitala i rizične aktive banke. Odluka NBS o adekvatnosti kapitala propisuje obavezu banke da svoje poslovanje obavlja tako da njena rizična aktiva (zbir ukupne aktive ponderisane kreditnim rizikom, kapitalnih zahteva za tržišne rizike pomnoženih recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala i kapitalnog zahteva za operativni rizik pomnoženog recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala) bude pokrivena kapitalom u iznosu od najmanje 12%.

Upravljanje pokazateljem adekvatnosti kapitala podrazumeva poštovanje bančinih internih politika i procedura koje određuju iznos i optimalnu kombinaciju pojedinih delova kapitala vodeći računa da u svakom trenutku nivo kapitala Banke istovremeno bude i konzistentan sa rizičnim profilom Banke i usaglašen i sa zahtevima regulatora.

Pomenuti pokazatelj iznosi **34,66 %** na dan 31. decembra 2012. godine.

Nivo potrebnog kapitala zavisi od koncepta koji se primenjuje u izračunavanju kapitala. U Banci se koriste dva koncepta:

1. **Regulatorni minimalni kapital** – to je iznos kapitala koji je na nivou zakonskog minimuma (u visini koja nije manja od dinarske protivvrednosti 10 miliona evra prema zvaničnom srednjem kursu) i koji, uz obračun kapitalnih zahteva za kreditni, tržišni i operativni rizik, obezbeđuje pokazatelj adekvatnosti kapitala na nivou regulatorno propisanog minimuma od 12%.
2. **Raspoloživi interni kapital Banke** - predstavlja iznos kapitala Banke koji je raspoloživ za pokriće **svih** materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, Banka izračunava sledeće kapitalne zahteve za:

- kreditni rizik – primenom standardizovanog pristupa,
- tržišni rizik (devizni rizik) – primenom standardizovanog pristupa i
- operativni rizik – primenom pristupa osnovnog indikatora (BIA).

4.1.1. Kapitalni zahtev za kreditni rizik po klasama izloženosti

	U 000 din
Klase izloženosti	Iznos kapitalnog zahteva
1) izloženosti prema državama i centralnim bankama	0
2) izloženosti prema teritor. autonomijama i jed. lokalne samouprave	310.336
3) izloženosti prema javnim administrativnim telima	0
4) izloženosti prema međunarodnim razvojnim bankama	0
5) izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0
6) izloženosti prema bankama	123.181
7) izloženosti prema privrednim društvima	5.938.615
8) izloženosti prema fizičkim licima	1.035.577
9) izloženosti obezbeđenje hipotekama na nepokretnostima	0
10) dospel a nenaplaćena potraživanja	161.348
11) visokorizične izloženosti	0
12) izloženosti po osnovu pokrivenih obveznica	0
13) izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove	0
14) ostale izloženosti	1.254.986
Ukupno:	8.824.043

4.1.2. Kapitalni zahtev za tržišne rizike

Kada su u pitanju tržišni rizici, Banka saglasno Odluci o adekvatnosti izračunava kapitalni zahtev za devizni rizik. Banka je dužna da računa kapitalni zahtev za devizni rizik ako je zbir ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu veći od 2% kapitala Banke izračunatog u skladu sa odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala banke. Kapitalni zahtev za devizni rizik izračunava se množenjem zbira ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu sa 12%.

Iznos kapitalnog zahteva za devizni rizik na dan 31.12.2012. godine iznosi:

343.666 hiljada dinara.

4.1.3. Kapitalni zahtev za operativni rizik

Banka kapitalni zahtev za operativni rizik izračunava primenom pristupa osnovnog indikatora. Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat pristupom osnovnog indikatora jednak je iznosu trogodišnjeg proseka indikatora izloženosti pomnoženog stopom kapitalnog zahteva od 15%. Trogodišnji prosek indikatora izloženosti predstavlja aritmetičku sredinu vrednosti tog indikatora za prethodne tri godine. Da je za bilo koju od prethodne tri godine indikator izloženosti negativan ili jednak nuli, taj iznos se ne bi uključio u izračunavanje trogodišnjeg

proseka. Ovaj prosek se izračunava kao odnos zbira pozitivnih vrednosti indikatora izloženosti i broja godina u kojima su ostvarene te vrednosti.

Kapitalni zahtev za operativni rizik na dan 31.12.2012. godine iznosi :
1.485.925 hiljada dinara.

U nastavku je pregled iznosa indikatora izloženosti korišćenih prilikom obračuna navedenog kapitalnog zahteva:

		U 000 din.
Indikator izloženosti		
2009	2010	2011
10.707.967	10.604.002	8.406.529

Iznos indikatora dekomponovan je i prikazan po periodima za prethodne tri godine u sledećoj tabeli:

			U 000 din.
Periodi:	2009	2010	2011
Prihodi	21.470.820	28.526.504	32.548.947
Rashodi	10.762.853	17.922.502	24.142.418
Razlika	10.707.967	10.604.002	8.406.529

4.2. Opis procesa interne procene adekvatnosti kapitala

Banka je uspostavila proces interne procene adekvatnosti kapitala (u daljem tekstu: ICAAP) u skladu sa Strategijom i planom upravljanja kapitalom, Strategijom i politikama za upravljanje rizicima, odnosno u skladu sa svojim rizičnim profilom.

Proces interne procene adekvatnosti kapitala je formalizovan i dokumentovan proces, koji ispunjava sledeće kritrijume:

- zasnovan je na procesu identifikacije i merenja, odnosno procene rizika;
- pruža sveobuhvatnu procenu rizika, kao i praćenje značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
- obezbeđuje adekvatan nivo raspoloživog internog kapitala u skladu sa rizičnim profilom Banke;
- uključen je na adekvatan način u sistem upravljanja i donošenja odluka u Banci;
- predmet je redovne analize, praćenja i provere od strane Upravnog i Izvršnog odbora Banke.

Banka vrši procenu adekvatnosti kapitala za pokriće svih rizika kojima je u svom poslovanju izložena, s tim da adekvatnost ovog internog procesa podleže analizi i proceni sa aspekta izdvajanja potrebnog iznosa kapitala u odnosu na obim i vrstu poslovnih aktivnosti Banke.

Cilj ICAAP-a je jasno određivanje nivoa internog kapitala potrebnog i dovoljnog za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena. Kroz proces interne procene kapitala Banka pored toga što vrši procenu internih kapitalnih zahteva za pokriće pojedinih vrsta rizika istovremeno procenjuje i ukupno potrebni interni kapital. Određivanjem nivoa internog kapitala, Banka indirektno definiše i maksimalni nivo rizika koji je u svom poslovanju spremna da prihvati. Planiranjem internog kapitala Banka osigurava i održavanje nivoa kapitala koji može da podrži dalji rast plasmana, da uposli buduće izvore sredstava, da osigura kontinuitet u sprovođenju politike poslovanja koje akcionarima donosi i adekvatnu dividendu, da očuva procenat ili uveća svoje učešće na finansijskom tržištu i u bankarskom sektoru zemlje itd.

Proces interne procene adekvatnosti kapitala u Banci (u daljem tekstu: ICAAP) sprovodi se u skladu sa:

- Odlukom NBS o upravljanju rizicima,
- aktima koje utvrđuje Upravni odbor Banke (Strategija upravljanja rizicima, Strategija i plan upravljanja kapitalom), kao i
- pravilima i procedurama za pojedinačne rizike i Metodologijom za internu procenu adekvatnosti kapitala koju utvrđuje Izvršni odbor Banke.

ICAAP je sveobuhvatan proces, koji obuhvata sledeće faze:

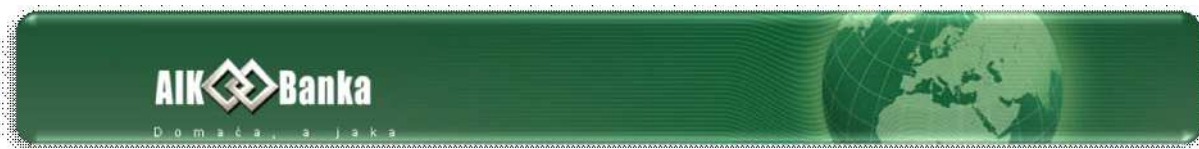
- utvrđivanje materijalno značajnih rizika,
- izračunavanje internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike,
- utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahteva,
- poređenje:
 - regulatornog kapitala (kapitala obračunatog u skladu s Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala) i raspoloživog internog kapitala,
 - minimalnih kapitalnih zahteva (izračunatih u skladu s Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala) i internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike i
 - zbira minimalnih kapitalnih zahteva (takođe, obračunatih u skladu s Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala) i ukupnih internih kapitalnih zahteva.

Procenu internih kapitalnih zahteva po ICAAP-u Banka vrši u skladu sa odredbama interno usvojene Metodologije.

Metodologija za procenu internih kapitalnih zahteva po ICAAP-u (u daljem tekstu: Metodologija) sadrži popis i opis skupa aktivnosti neophodnih da se proces interne procene adekvatnosti kapitala sprovede u Banci i da se izračunaju interni kapitalni zahtevi za materijalno značajne rizike kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Metodologijom se ustanovljavaju kvantitativni i kvalitativni kriterijumi na osnovu kojih se utvrđuju materijalno značajni rizici koji se uključuju u proces interne procene adekvatnosti kapitala pri čemu se uvažavaju specifičnosti poslovanja Banke (vrsta, obim, složenost poslovanja) kao i specifičnosti okruženja u kome Banka posluje.

Banka ovom Metodologijom uređuje:

- korišćenje pristupa za izračunavanje minimalnih kapitalnih zahteva u skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banke,
- korišćenje sopstvenih pristupa za izračunavanje internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike.

4.2.1. Izračunavanje kapitalnih zahteva za materijalno značajne rizike

a) Kreditni rizik

Za procenu internog kapitalnog zahteva za kreditni rizik, Banka se opredelila da koristi standardizovani pristup (koji je inače Banka dužna da koristi prema Odluci NBS o adekvatnosti kapitala banke) ceneći da je ovaj pristup istovremeno u skladu i sa veličinom Banke kao i sa njenim rizičnim profilom.

Kapitalni zahtev za kreditni rizik u ICAAP-u izračunava se množenjem aktive ponderisane kreditnim rizikom, utvrđene u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, sa 12%.

Aktiva Banke ponderisana kreditnim rizikom predstavlja zbir vrednosti pozicija bilansne aktive i vanbilansnih stavki pomnoženih odgovarajućim ponderima kreditnog rizika definisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala.

Ponder kreditnog rizika se za svaku pojedinačnu poziciju bilansne aktive i za svaku vanbilansnu stavku (u daljem tekstu: izloženost) određuje na osnovu klase izloženosti.

Banka prilagođava aktivu ponderisanu kreditnim rizikom za efekte korišćenja sredstava obezbeđenja u obliku finansijske imovine, primenom jednostavnog pristupa a saglasno Odluci o adekvatnosti kapitala.

Interni kapitalni zahtev za kreditni rizik se izračunava po sledećoj formuli:

$$CR = \sum_i 0,12 * RW_i * Exp_i$$

gde je RW_i ponder kreditnog rizika, a Exp_i vrednost izloženosti.

Za potrebe stres testiranja, Banka postavlja scenario u kome će se kvalitet kreditnog portfolija značajno pogoršati.

b) Rizik koncentracije

Rizik koncentracije najviše je izražen u portfoliju privrede, jer je portfolio stanovništva diversifikovan tako da se očekuje da koncentracija u ovom portfoliju bude nematerijalna.

Banka je odlučila da usvoji model zasnovan na Herfindahl-Hirschman Indeksu (HHI). Ovaj pristup efikasno prilagođava zahteve regulatornog kapitala u skladu sa standardizovanim pristupom, dodajući na njega iznos kapitalnog zahteva koji proizilazi iz individualne koncentracije i iznos za koncentraciju grane industrije. HHI indeks se definiše kao što sledi u nastavku:

$$HHI = \frac{\sum_{i=1}^N EAD_i^2}{\left(\sum_{i=1}^N EAD_i \right)^2}$$

Gde je EAD_i iznos pojedinačne izloženosti.

Odnosno, Herfindahl-Hirschman indeks koncentracije izračunava se kao suma kvadriranih učešća pojedinačnih neto izloženosti u kvadratu ukupne izloženosti Banke (aktive Banke, kredita, depozita i dr.)

c) Kreditno-devizni rizik

Kreditno-devizni rizik predstavlja rizik koji proističe iz uticaja promene kursa dinara na finansijsko stanje i kreditnu sposobnost dužnika. Ovaj rizik je materijalno značajan za Banku i isti se može kvantifikovati tj. meriti tako da Banka za njega obračunava interni kapitalni zahtev.

S obzirom da kreditno-devizni rizik proističe iz uticaja promene kursa dinara na finansijsko stanje dužnika, Banka vrši procenu sposobnosti dužnika da izmiruje - otplaćuje obaveze prema Banci i procenu potencijalnog uticaja kreditnog rizika koji proističe iz promene kursa dinara na klasifikaciju dužnika koji imaju ugovorene obaveze u stranoj valuti ili u dinarima sa valutnom klauzulom ili podnose zahtev za odobrenje novog plasmana u stranoj valuti ili u dinarima sa valutnom klauzulom sagledava u slučaju depresijacije dinara za 10%, odnosno za 15%, na način koji je detaljnije opisan u internoj Metodologiji za identifikovanje i merenje kreditnog rizika koji proističe iz uticaja promene kursa dinara na finansijsko stanje dužnika.

Banka radi sagledavanja uticaja kreditno – deviznog rizika na svoj kapital i rezultat u cilju obračuna internog kapitalnog zahteva za ovaj rizik radi sledeće:

1. analizira kompletan portfolio po valutama za protekli period (3 godine unazad) zaključno sa danom obračuna kapitalnog zahteva za ovaj rizik i na osnovu rezultata sprovedene analize izračunava interni kapitalni zahtev po tom osnovu, i
2. radi Stres test uticaja porasta kurseva stranih valuta na pogoršanje kategorije klijenata.

d) Tržišni rizik

S obzirom da je tržišni rizik uključen u obračun regulatornog kapitala u okviru Stuba 1, tržišni rizik se smatra materijalno značajnim. Imajući u vidu da Banka ima malu izloženost u knjizi trgovanja, ne postoji potreba razvoja sofisticiranijeg pristupa od pristupa propisanog od strane

Narodne banke Srbije za svrhe obračuna regulatornog kapitala. Banka primenjuje način izračunavanja kapitalnog zahteva za devizni rizik onako kako je to propisano u Odluci o adekvatnosti kapitala, s obzirom da je u ovom trenutku učešće ostalih tržišnih rizika zanemarljivo. U praksi će interni kapitalni zahtevi za tržišni rizik biti jednaki regulatornim zahtevima.

Kapitalni zahtev za devizni rizik izračunava se množenjem zbira ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu sa 12 %.

AIK Banka namerava da razvije i primeni napredne metodologije u budućnosti, kada njena izloženost u knjizi trgovanja postane materijalno značajnija ili bude kompleksnije prirode (npr. kada se uvedu opcije i drugi finansijski derivati u portfolio banke).

Što se tržišnog rizika tiče, Banka vrši stres testiranje samo za devizni rizik jer pozicije knjige trgovanja nisu materijalno značajne. Stres testovi će predstavljati scenarija nepredvidivih ekstremnih kretanja kursa za najznačajnije valute u portfoliju (*EUR* i *USD*). Ova scenarija se ogledaju u kombinacijama povećanja i smanjenja kursa dinara i evra i/ili dolara.

e) Operativni rizik

U skladu sa veličinom Banke i njenim rizičnim profilom, Banka se opredelila da u procesu interne procene adekvatnosti kapitala pri obračunu kapitalnog zahteva za operativni rizik takođe koristi regulatorno propisan pristup osnovnog indikatora (BIA). Iznos interno obračunatog kapitalnog zahteva za operativni rizik biće jednak kapitalnom zahtevu obračunatom u skladu sa Glavom 6, Odeljak 1 Odluke Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala, odnosno regulatorni kapitalni zahtev za operativni rizik jednak je iznosu trogodišnjeg proseka indikatora izloženosti pomnožen stopom kapitalnog zahteva od 15%, odnosno stopom kapitalnog zahteva propisanom od strane NBS kao regulatora.

Uzimajući u obzir da Banka primenjuje pristup osnovnog indikatora, za izračunavanje internih kapitalnih zahteva, ne postoji jednostavan način da se primene stres scenarija za operativni rizik, gde njegov uticaj može biti izražen u pogledu internog kapitalnog zahteva. Banka će razmotriti procenu scenarija koji predviđaju događaj operativnog gubitka (npr. prevare ili pad sistema) i smatrati gubitke koji su nastali kao dodatni kapitalni zahtev za operativni rizik.

Zbog navedenih teškoća u primeni stres scenarija, Banka će ostaviti sprovođenje takve metodologije za budućnost i osloniti se na svoje interne kontrole i druga sredstva ublažavanja operativnih rizika (npr. postojanje procesa, jasne strukture upravljanja u okviru Banke, plan kontinuiteta poslovanja itd).

f) Rizik promene kamatnih stopa u bankarskoj knjizi

Rizik kamatnih stopa u bankarskoj knjizi je takođe materijalno značajan za AIK banku i Banka će vršiti obračun internog kapitala za ovaj rizik.

Metodologija za obračun izloženosti banke kamatnom riziku nastala je kao rezultat težnje da se na adekvatan i celovit način prate rizici koji mogu imati negativan efekat na rezultat i kapital banke, po osnovu pozicija iz bankarske knjige, a koji nastaju usled promene kamatnih stopa.

Polazna pretpostavka je postojanje sledećih oblika kamatnog rizika:

- rizik vremenske neusklađenosti dospeća i ponovnog određivanja cena (repricing risk);
- rizik krive prinosa (yield curve risk), kome je banka izložena usled promene oblika krive prinosa;
- bazni rizik (basis risk), kome je banka izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena;
- rizik opcija (optionality risk), kome je banka izložena zbog ugovorenih odredbi u vezi s kamatno osetljivim pozicijama (kredit s mogućnošću prevremene otplate, depoziti s mogućnošću prevremenog povlačenja itd.).

U osnovi metodologije je identifikovanje, u okviru bankarske knjige, kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive. Kamatno osetljiva aktiva jeste aktiva koja je osetljiva na promenu kamatnih stopa i analogno ovome kamatno osetljiva pasiva jeste pasiva koja je osetljiva na promenu kamatnih stopa.

Kamatno osetljiva aktiva i pasiva dalje se diferenciraju prema stepenu varijabilnosti kamatnih stopa kao i prema valutnoj strukturi.

Identifikacija kamatnog rizika odnosi se, pre svega, na identifikovanje oblika kamatnog rizika kome je Banka izložena, stepenu izloženosti svakom pojedinačnom obliku, kao i na utvrđivanju mogućnosti merenja pojedinačnog oblika kamatnog rizika.

Stres test podrazumeva tehniku upravljanja kamatnim rizikom, kojom se procenjuje potencijalni uticaj specifičnih događaja i faktora na izloženost kamatnom riziku Banke.

Banka sprovodi stres testove za:

- Repricing risk;
- Basis risk;
- EVE scenario;
- Scenario krive prinosa.

Ukoliko se rezultati sprovedenih stres-scenarija agregiraju, dolazi se do iznosa jedinstvenog pokazatelja negativnog uticaja na dobit, kapital i aktivu Banke, na osnovu koga se dalje izračunava interni kapitalni zahtev za kamatni rizik.

g) Rizik likvidnosti

U skladu sa ocenom Banke, rizik likvidnosti se smatra materijalno značajnim za Banku. Međutim, Banka smatra da izdvajanje dodatnog kapitala ne može efikasno da ublaži izloženost ovom riziku, zbog njegove specifične prirode. Kako povećanje nivoa likvidnosti raste, tako se i troškovi likvidnosti povećavaju.

U svom poslovanju Banka posebnu pažnju posvećuje održavanju likvidnosti, smatrajući da je dobra likvidnost jedan od osnovnih preduslova finansijske stabilnosti, razvoja i profitabilnosti. Polazeći od istorijskog iskustva bankarskog sektora u našoj zemlji, a i u okruženju, vidi se da u uslovima ugrožene likvidnosti dolazi do pada poverenja klijenata, povećanja rizika reputacije, povlačenja depozita, a time i do ugrožavanja profitabilnosti. Banka se opredelila za kontinuirano praćenje likvidnosti kroz dnevno izračunavanje pokazatelja likvidnosti, užeg pokazatelja likvidnosti i dodatnih racija likvidnosti i preduzimanje mera u skladu sa izmerenim nivoom rizika, što je definisano odgovarajućom politikom, procedurama i uputstvom za upravljanje rizikom likvidnosti.

Rizikom likvidnosti Banka upravlja i postavljanjem i praćenjem niza limita u kombinaciji sa primenom različitih stres scenarija i adekvatnim monitoringom.

U cilju obezbeđivanja kontinuirane likvidnosti Banke, sačinjena je Procedura za identifikovanje rizika likvidnosti, procenu i merenje rizika, ublažavanje i praćenje rizika likvidnosti i postupke i metode upravljanja rizikom likvidnosti na kratak i dugi rok.

Za svrhe ICAAP – a Banka će razmotriti primenu novih stres scenarija kako bi pokrila sve slučajeve navedene u nastavku:

1. Specifičan stres scenario Banke;
2. Stres scenario celokupnog tržišta;
3. Kombinacija prva dva scenarija.

h) Rezidualni rizik

Rezidualni rizik može biti izazvan neočekivanim smanjenjem vrednosti imovine date kao sredstvo obezbeđenja. Kod obračuna regulatornih kapitalnih zahteva za kreditni rizik Banka u potpunosti obuhvata i rezidualni rizik s obzirom da ni kod jednog potraživanja, ni od jednog dužnika, Banka ne uzima hipoteku na nepokretnostima kao podobno sredstvo obezbeđenja niti raspoređuje izloženosti u klasu „izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima.“

Banka će kontinuirano pratiti svoju izloženost rezidualnom riziku i procenjivati njegovu materijalnost. U ovom trenutku pri obračunu kapitalnih zahteva za kreditni rizik, primenom standardizovanog pristupa, Banka efekte umanjenja kreditnog rizika izračunava primenom jednostavnog pristupa odnosno korišćenjem sredstava obezbeđenja u obliku finansijske imovine čija se vrednost ne menja značajno tokom vremena. Prilikom obračuna ispravke vrednosti plasmana na grupnoj osnovi Banka ne koristi hipoteke na nekretninama kao odbitne

stavke, dok kod obračuna ispravke vrednosti plasmana na individualnoj osnovi hipoteke koristi se određenim haircut-om koji se kreće u rasponu od 30% - 80% (izuzetak je I red hipoteke zasnovane na poljoprivrednom zemljištu u Vojvodini), tako da vrednost nekretnina kao kolateral nema značajan uticaj na kapitalni zahtev za kreditni rizik.

Iz napred navedenih razloga Banka ne vrši obračun kapitalnog zahteva za rezidualni rizik u ICAAP-u i ne sprovodi stres test rezidualnog rizika.

i) Reputacioni rizik

Reputacioni rizik predstavlja rizik koji nastaje usled gubitka poverenja u integritet institucije zbog (ne)opravdanog mišljenja javnosti. Ova vrsta rizika je potencijalno materijalno značajna za AIK Banku. Međutim, Banka smatra da se taj rizik može posmatrati kao uticaj materijalizacije drugih gore navedenih rizika.

Pored toga, ovaj rizik je veoma teško kvantifikovati, posebno u pogledu kapitala. U tom smislu, po mišljenju Banke, ovaj rizik je najbolje ublažiti efikasnim sistemom internih kontrola, a ne dodatnim izdvajanjem internog kapitala. Stoga, Banka ne obračunava interni kapital za reputacioni rizik dok se na tržištu ne pojavi opšteprihvaćen i jednostavan model za kvantifikaciju ovog rizika.

Stres test za reputacioni rizik se ne sprovodi.

j) Strateški rizik

Strateški rizik (koji se često naziva i „poslovni rizik“) može se definisati kao tekući ili budući rizik za zarade i kapital koji proističe iz nepovoljnih promena u poslovnom okruženju u kome Banka posluje. To, međutim, ne obuhvata negativne efekte koji se ispoljavaju kao realizacija drugih vrsta rizika. Na primer, negativni makroekonomski razvoj može imati za posledicu povećanje kreditnog i/ili tržišnog rizika i zato iste ne treba posmatrati kao deo strateškog rizika.

Stav Banke je da se strateškim rizikom pravilno upravlja putem procesa strateškog planiranja, za koji su odgovorni Upravni odbor i Izvršni odbor Banke. Kako se na ovaj način proaktivno upravlja strateškim rizikom, u ICAAP-u Banka neće obračunavati interni kapitalni zahtev za ovaj rizik.

Stres test za strateški rizik se ne sprovodi.

5. Izloženost rizicima i pristupi za njihovo merenje i procenu

5.1. Kreditni rizik

5.1.1. Obezvređenje bilansne aktive i utvrđivanje verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama – definicije pojmova

Banka procenu obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama vrši na osnovu interne Metodologije koja definiše ovu oblast usvojene od strane Izvršnog Odbora banke. U ovoj Metodologiji koriste se sledeći termini: „Materijalno značajan iznos potraživanja“, „Default“, „Docnja“, „Broj dana kašnjenja“ i isti imaju sledeća značenja:

Materijalno značajan iznos potraživanja je iznos veći od 1% pojedinačnog potraživanja Banke od dužnika ali ne manji od 1.000 dinara za dužnika koji je fizičko lice, odnosno ne manji od 10.000 dinara za dužnika koji je pravno lice.

„Default“ – om se, u smislu ove Metodologije smatraju plasmani po Dužniku: fizičkom ili pravnom licu (postojeća dospeća plasmana po Dužniku) iznad praga materijalnosti, počev od datuma evidentiranja na kontima dospeća i ukoliko je od datuma inicijalnog dospeća određenog Osnovnim ugovorom (a koji nema aneks u smislu roka dospeća) ili zadnjim (važećim) zaključenim aneksom (u smislu roka dospeća) prošlo više od 90 dana. Na kontu dospeća evidentiraju se samo plasmani koji su po Osnovnom ugovoru, odnosno aneksu, dospeli za vraćanje - naplatu.

Docnja se računa od inicijalnog datuma dospeća što znači i da plasman može biti u docnji (od inicijalnog datuma dospeća) a da nije u *default*-u. Ovo ne važi istovremeno i za Dužnika. Naime, ne može postojati Dužnik koji je u *default*-u, a da istovremeno nije i u docnji bar po jednom plasmanu. Inicijalni datum dospeća se može poklopiti sa stvarnim datumom dospeća kod plasmana po kojima rok korišćenja nakon isteka roka ugovorenog Osnovnim ugovorom nije produžavan.

Broj dana kašnjenja (sa naplatom) plasmana – potraživanja računa se od datuma dospeća koji je određen konkretnim ugovorom odnosno aneksom tog ugovora (ako isti Aneks menja prvobitno ugovoren datum dospeća), osim u slučaju kada/ako taj aneks predstavlja restrukturiranje kredita.

U slučaju restrukturiranih kredita broj dana docnje u naplati potraživanja „se računa prema naknadno ugovorenom datumu dospeća pod uslovom da je restrukturiranje tih potraživanja izvršeno prvi put i da je dužnik, u periodu od najmanje tri meseca, odnosno najmanje tri uzastopna plaćanja prema ugovorenom planu otplate nakon izvršenog restrukturiranja, svoje obaveze izmirivao s docnjom ne dužom od 30 dana“ tj. Banka se ponaša u svemu u skladu sa odredbama Odluke NBS o klasifikaciji.

Takođe, izuzetno od napred navedenog značenja ovog pojma, pri proceni obezvređenja potraživanja ne uzima se u obzir broj dana kašnjenja u izmirivanju obaveza po potraživanjima koja predstavljaju sumnjiva i sporna potraživanja (koja i po Odluci NBS ne utiču na klasifikaciju ostalih potraživanja od dužnika), odnosno, broj dana kašnjenja ovih potraživanja ne utiče na ukupno rangiranje dužnika po ovom kriterijumu.

Metodologijom je obuhvaćen kreditni portfolio Banke u delu koji se odnosi na finansijska sredstva koja se knjiže po amortizovanoj vrednosti:

a) Bilansne pozicije:

- depoziti, plasmani i hartije od vrednosti Narodne banke Srbije;
- plasmani i hartije od vrednosti Republike Srbije;
- depoziti i plasmani domaćim i inostranim bankama;
- dati krediti i plasmani pravnim licima i preduzetnicima;
- dati krediti i plasmani stanovništvu (fizičkim licima i nosiocima poljoprivrednih gazdinstava);

b) Vanbilansne pozicije koje nose kreditni rizik:

- finansijske garancije (uključujući akreditive, avale i slične ugovore) i
- preuzete neopozive obaveze po osnovu nepovučenih kredita.

Pored toga, kreditni portfolio Banke uključuje i finansijske instrumente raspoložive za prodaju. U skladu sa MRS 39, finansijski instrumenti kojima se trguje i koji su prilikom inicijalnog priznavanja klasifikovani u kategoriju po fer vrednosti kroz bilans uspeha se vrednuju po fer vrednosti na dan bilansa stanja i nisu predmet procene obezvređenja (umanjenja vrednosti).

5.1.2. Opis pristupa i metoda koji se koriste za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Procena obezvređenja potraživanja Banke, odnosno obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama vrši se na pojedinačnoj i na grupnoj osnovi.

Pojedinačno se procenjuje obezvređenje potraživanja od dužnika koji imaju obaveze prema Banci iznad 6 miliona dinara i koji su u:

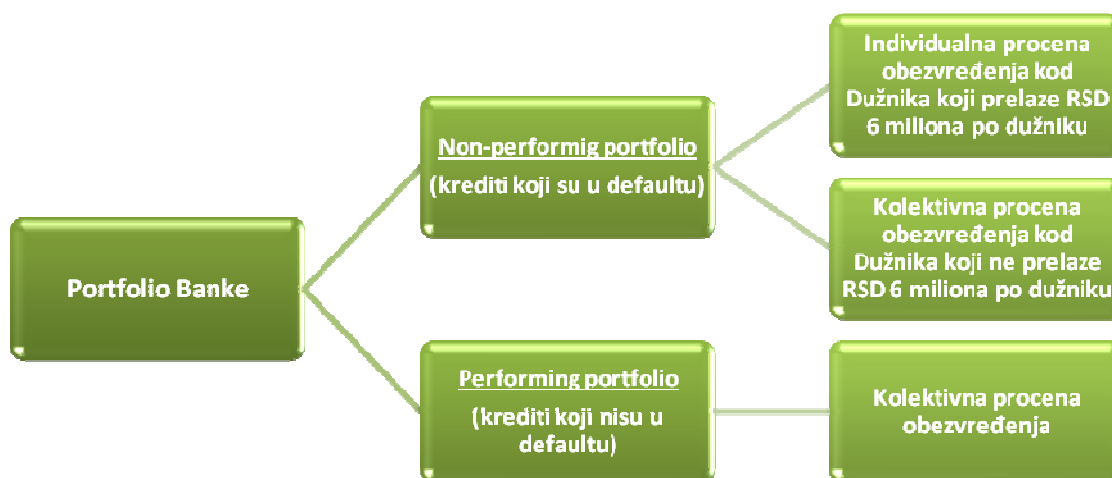
- *default-u* tj. u *non-performing* delu kreditnog portfolija Banke,
- stečaju, predstečaju ili su pretrpeli neku drugu finansijsku reorganizaciju,
- u postupku brisanja iz APR-a, obrisani su iz Registra privrednih subjekata kod APR-a, u postupku je likvidacija dužnika, ili su u statusu: likvidiran, bez unetog statusa u APR-u ...
- ozbiljnim finansijskim teškoćama uz istovremeno evidentiranu blokadu računa i/ili docnju u izmirivanju obaveza prema Banci dužu od 60 dana.

Banka procenu obezvređenja bilansnih potraživanja i procenu verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama **na grupnoj osnovi** vrši za:

- dužnike koji nisu u *default-u* (*performing deo portfolija*),
- potraživanja za koja se pri proceni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivan dokaz o obezvređenju,
- dužnike iz *non-performing* dela portfolija (tj. koji su u *default-u*) a čije su obaveze prema Banci ispod 6 miliona dinara tj. čiji je iznos ukupnih obaveza prema Banci na dan obračuna manji od iznosa koji se utvrđuje u zavisnosti od bilansne sume i od strukture portfolia Banke, ili u skladu sa odredbama Odluke NBS o klasifikaciji.

Banka može pri obračunu ispravke vrednosti tj. iznosa obezvređenja bilansne aktive kao i pri obračunu iznosa rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama koristiti procenu rizika zasnovanu na svom iskustvu. Procena na osnovu iskustva mora biti na odgovarajući način obrazložena i jasno i adekvatno dokumentovana.

Imajući u vidu zahteve NBS i MRS-a 39 Banka se opredelila za pristup proceni obezvređenja kredita i plasmana koji se može šematski prikazati na sledeći način:

Što se tiče metoda i tehnika za utvrđivanje obezvređenja bilansne aktive i verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama na individualnoj osnovi, Banka koristi pristup koji se zasniva na svođenju priliva od naplate kredita i kamata na sadašnju vrednost očekivanih budućih novčanih tokova. Sadašnja vrednost budućih novčanih tokova potraživanja utvrđuje se njihovim diskontovanjem primenom adekvatne ugovorene / efektivne kamatne stope iskazane na godišnjem nivou. Iznos obezvređenja bilansne aktive utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju.

Procena verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi obuhvata procenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku pojedinu preuzetu vanbilansnu obavezu za dužnike čije se bilansne obaveze sagledavaju na pojedinačnoj osnovi kao i obračun iznosa verovatnog gubitka za svaku pojedinačnu vanbilansnu stavku uključenu u ovu procenu. Nenadoknadivim budućim novčanim odlivima smatra se nominalni iznos očekivanih odliva po osnovu vanbilansnih obaveza umanjen za iznos za koji se procenjuje da će ga nadoknaditi dužnik ili da će biti nadoknađen po osnovu naplate iz sredstava obezbeđenja svakog konkretnog potraživanja. Iznos verovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki jednak je sadašnjoj vrednosti očekivanih nenadoknadivih budućih novčanih odliva po tim stavkama. Banka u okviru procene rizika vanbilansne izloženosti vrši segregaciju svih izloženosti po proizvodima: plative garancije, činidbene garancije, avali, akreditivi i ostala vanbilansna izloženost.

Prilikom procene rezervisanja po osnovu vanbilansnih izloženosti, Banka procenjuje:

- Verovatnoću nastanka odliva (plaćanja od strane Banke) po osnovu izdatog vanbilansnog instrumenta,
- Očekivane gotovinske tokove koji predstavljaju nadoknadu nastalog gubitaka.

Pri proceni obezvređenja bilansne aktive na grupnoj osnovi vrši se grupisanje potraživanja na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika prema jednom ili više kriterijuma: vrsta proizvoda, urednost u izmirivanju obaveza, vrsta sredstava obezbeđenja potraživanja, kreditni rejting, sektor poslovanja i dr.

Procena obezvređenja bilansne aktive na grupnoj osnovi predstavlja zajedničku procenu budućih novčanih tokova pojedinačne grupe potraživanja na osnovu podataka o gubicima iz ranijih perioda za potraživanja sa karakteristikama kreditnog rizika sličnim onima u toj grupi, a u skladu sa Metodologijom.

Kolektivna procena obezvređenja bilansne aktive se zasniva na primeni sledeće formule:

$$\text{Gubitak} = \text{PD} * \text{LGD} * \text{Izloženost}$$

gde je PD verovatnoća nastanka *default*-a (*Probability of Default*), a LGD gubitak u slučaju *default*-a (*Loss Given Default*).

PD i LGD se određuju za svaku izloženost, odnosno dužnika za kojeg se obračunava obezvređenje na grupnoj – kolektivnoj osnovi.

Kolektivna procena obezvređenja performing kredita se bazira na određivanju verovatnoće da će nastati default (PD) i procene gubitka u slučaju default-a (LGD).

Kolektivna procena obezvređenja Non-performing portfolia je bazirana na procenjenom gubitku u slučaju default-a (LGD). Default je već nastao u ovom segmentu portfolia, tako da je verovatnoća njegovog nastanka 100% tj. PD=1.

Banka za obračun PD-a koristi tranzicione matrice formirane na mesečnom nivou.

Gubitak u slučaju default-a (LGD) predstavlja iznos plasmana koji nisu nadoknađeni, odnosno koji se ne vrate u redovan status i koji se ne nadoknade putem procedura naplate potraživanja. Način utvrđivanja LGD je, u stvari, analiza kojom se posmatraju nadoknade u određenom periodu na populaciji kredita koji su bili u *default*-u na početku tog perioda. Takva populacija se deli na segmente u odnosu na broj dana kašnjenja i za segmente se određuje LGD, kao i kumulativni LGD.

Kada je reč o potraživanjima za koja se pri proceni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivan dokaz o obezvređenju, odnosno kod kojih na pojedinačnoj osnovi nije utvrđen iznos obezvređenja, Banka vrši dodatno sagledavanje sredstava obezbeđenja koja i nakon primenjenog *haircut*-a i nakon diskontovanja tako korigovane vrednosti kolaterala još uvek vrednosno znatno premašuju knjigovodstvenu vrednost potraživanja obezbeđenih njima. U takvim slučajevima, određuju se slične karakteristike ovakvih potraživanja tj. izloženosti kako bi se ista odvojila od ostatka populacije u kolektivnoj proceni. Banka uzima u obzir istorijske slučajeve koji su inicijalno imali ispravku vrednosti obračunatu na individualnoj osnovi od 0% i u odnosu na ove slučajeve vrši procenu LGD koji zatim može da primeni za ovu grupu kredita.

Banka se opredelila da kriterijum grupisanja plasmana, odnosno komitenata-dužnika u kategorije sličnog kreditnog rizika bude broj dana kašnjenja posmatran u odnosu na dan bilansa stanja tj. na dan obračuna iznosa obezvređenja potraživanja.

5.1.3. Raspodela izloženosti Banke prema klasama izloženosti

U sledećoj tabeli prikazujemo iznos bruto izloženosti po klasama izloženosti na dan 31.12.11. i na dan 31.12.12. kao i iznos prosečnih izloženosti u tom periodu:

Klase izloženosti	Bruto izlož. na dan 31.12.11	Bruto izlož. na dan 31.12.12	U 000 din.
			Prosečna bruto izloženost
1) izloženosti prema državama i centralnim bankama	42.866.422	49.032.645	45.949.534
2) izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lok. samouprave	5.909.030	5.322.338	5.615.684
3) izloženosti prema javnim administrativnim telima	0	0	0
4) izloženosti prema međunarodnim razvojnim bankama	0	0	0
5) izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0
6) izloženosti prema bankama	6.477.259	5.580.332	6.028.796
7) izloženosti prema privrednim društvima	145.249.967	148.944.092	147.097.030
8) izloženosti prema fizičkim licima	27.254.378	33.693.458	30.473.918
9) izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	0	0	0
10) dospelena nenaplaćena potraživanja	25.891.575	26.625.343	26.258.459
11) visokorizične izloženosti	0	0	0
12) izloženosti po osnovu pokrivenih obveznica	0	0	0
13) izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove	0	0	0
14) ostale izloženosti.	23.562.349	25.285.719	24.424.034
Ukupno:	277.210.980	294.483.928	285.847.454

5.1.4. Raspodela izloženosti Banke prema geografskim celinama

U narednoj tabeli prikazujemo geografsku raspodelu svih izloženosti prema materijalno značajnim oblastima, po klasama izloženosti:

Klase izloženosti	Geografska raspodela	U 000 din.
		Bruto izloženost na dan 31.12.2012.
Država i cent. banke	REPUBLIKA SRBIJA	49.032.645
Država i cent. banke (Σ)		49.032.645
Lokalna samouprava	REPUBLIKA SRBIJA	5.322.338
Lokalna samouprava (Σ)		5.322.338

Banke	AUSTRIJA	3
Banke	BJR MAKEDONIJA	22.806
Banke	CRNA GORA	134
Banke	FRANCUSKA	50.407
Banke	HRVATSKA	10.741
Banke	ITALIJA	8.092
Banke	NEMAČKA	2.441.000
Banke	REPUBLIKA SRBIJA	3.035.465
Banke	RUSKA FEDERACIJA	11.684
Banke (Σ)		5.580.332
Privredna društva	BELGIJA	22.180
Privredna društva	BELIZE	1
Privredna društva	KIPAR	3
Privredna društva	REPUBLIKA SRBIJA	148.912.798
Privredna društva	SAD	1.720
Privredna društva	VELIKA BRITANIJA	7.390
Privredna društva (Σ)		148.944.092
Fizička lica	AUSTRIJA	4.888
Fizička lica	BJR MAKEDONIJA	2
Fizička lica	BOSNA I HERCEGOVINA	687
Fizička lica	CRNA GORA	12.052
Fizička lica	FRANCUSKA	2.047
Fizička lica	HRVATSKA	35
Fizička lica	ITALIJA	1
Fizička lica	KANADA	3
Fizička lica	MAĐARSKA	1.159
Fizička lica	NEMAČKA	136
Fizička lica	REPUBLIKA SRBIJA	33.669.554
Fizička lica	SAD	415
Fizička lica	SLOVENIJA	959
Fizička lica	VELIKA BRITANIJA	8
Fizička lica	ŠVAJCARSKA	1.103
Fizička lica	ČEŠKA	409
Fizička lica (Σ)		33.693.458
Dospelo nenaplaćeno	CRNA GORA	1.619
Dospelo nenaplaćeno	REPUBLIKA SRBIJA	26.623.724
Dospelo nenaplaćeno (Σ)		26.625.343

Ostalo	REPUBLIKA SRBIJA	25.285.719
Ostalo (Σ)		25.285.719
Grand Total		294.483.928

S obzirom da je najveći iznos izloženosti skoncentrisan na teritoriji Republike Srbije u nastavku dajemo pregled izloženosti po klasama izloženosti i to po regionima unutar Republike Srbije:

Klase izloženosti	Geografska raspodela po regionima unutar RS	Bruto izloženost na dan 31.12.2012.
Država i centr. banke	Beograd	49.027.439
Država i centr. banke	Centralna Srbija	5.206
Država i centr. banke e	Vojvodina	1
Država i centr. banke (Σ)		49.032.645
Lokalna samouprava	Beograd	3.827.928
Lokalna samouprava	Centralna Srbija	1.095.515
Lokalna samouprava	Vojvodina	398.895
Lokalna samouprava (Σ)		5.322.338
Banke	Beograd	2.438.946
Banke	Centralna Srbija	574.051
Banke	Kosovo	37
Banke	Vojvodina	22.431
Banke (Σ)		3.035.464
Privredna društva	Beograd	69.281.203
Privredna društva	Centralna Srbija	40.230.077
Privredna društva	Kosovo	19.050
Privredna društva	Vojvodina	39.382.469
Privredna društva (Σ)		148.912.798
Fizička lica	Beograd	7.573.912
Fizička lica	Centralna Srbija	16.774.822
Fizička lica	Kosovo	141.203
Fizička lica	Vojvodina	9.179.617
Fizička lica (Σ)		33.669.554
Dospelo nenaplaćeno	Beograd	10.081.422
Dospelo nenaplaćeno	Centralna Srbija	6.439.697
Dospelo nenaplaćeno	Kosovo	1.426
Dospelo nenaplaćeno	Vojvodina	10.101.179
Dospelo nenaplaćeno (Σ)		26.623.724
Ostalo	Beograd	1.586.735
Ostalo	Centralna Srbija	23.201.831
Ostalo	Vojvodina	497.153
Ostalo (Σ)		25.285.719
Ukupno		291.882.244

5.1.5. Raspodela izloženosti Banke prema sektorskoj pripadnosti

			U 000 din.
Klase izloženosti	Sektor	Bruto potraživanje	Iznos obezvređenja bil. aktive i verov. gubitka po vanbil. stavkama
Država i centralne banke	Sektor finansija i osiguranja	28.143.857	0
Država i centralne banke	Javni sektor	20.888.788	7
Država cent. banke (Σ)		49.032.645	7
Lokalna samouprava	Javni sektor	5.322.338	64.814
Lokalna samouprava (Σ)		5.322.338	64.814
Banke	Sektor finansija i osiguranja	2.944.026	802
Banke	Sektor stranih lica	2.544.868	0
Banke	Sektor drugih komitenata	90.429	83.888
Banke	Ostalo	1.009	0
Banke (Σ)		5.580.332	84.690
Privredna društva	Sektor finansija i osiguranja	11.946.561	70.720
Privredna društva	Sektor javnih preduzeća	17.835.336	165.689
Privredna društva	Sektor privrednih društava	98.547.710	1.060.962
Privredna društva	Sektor preduzetnika	518.925	1.088
Privredna društva	Javni sektor	2.547.488	29.567
Privredna društva	Sektor stranih lica	31.294	96
Privredna društva	Sektor drugih komitenata	17.516.778	845
Privredna društva (Σ)		148.944.092	1.328.967
Fizička lica	Sektor finansija i osiguranja	2	1
Fizička lica	Sektor privrednih društava	3.623.089	25.953
Fizička lica	Sektor preduzetnika	562.365	5.081
Fizička lica	Sektor stanovništva	28.071.440	96.428
Fizička lica	Sektor stranih lica	31.216	1
Fizička lica	Privatna domaćinstava sa zaposlenim licima i registrovani polj.proizvođači	839.980	6.891
Fizička lica	Sektor drugih komitenata	565.366	496
Fizička lica (Σ)		33.693.458	134.851
Dospelo nenaplaćeno	Sektor finansija i osiguranja	418.782	281.452
Dospelo nenaplaćeno	Sektor javnih preduzeća	37	28
Dospelo nenaplaćeno	Sektor privrednih društava	10.033.032	5.350.267
Dospelo nenaplaćeno	Sektor preduzetnika	120.639	52.137
Dospelo nenaplaćeno	Javni sektor	3.477	3.477
Dospelo nenaplaćeno	Sektor stanovništva	1.461.365	798.829
Dospelo nenaplaćeno	Sektor stranih lica	6	3
Dospelo nenaplaćeno	Privatna domaćinstava sa zaposlenim licima i registrovani polj.proizvođači	164.372	124.473
Dospelo nenaplaćeno	Sektor drugih komitenata	14.423.633	10.413.942
Dospelo nenaplaćeno (Σ)		26.625.343	17.024.608

Ostalo	Sektor finansija i osiguranja	23.190.005	1.066.431
Ostalo	Javni sektor	475.135	1.600
Ostalo	Sektor drugih komitenata	1.620.006	6.645
Ostalo	Ostalo	573	0
Ostalo (Σ)		25.285.719	1.074.676
Grand Total		294.483.928	19.712.614

U nastavku dajemo pregled raspodele izloženosti po klasama izloženosti i sektorima i to za izloženosti za koje je izvršena ispravka vrednosti:

			U 000 din.
Klase izloženosti	Sektor	Bruto potraživanje	Iznos obezvređenja bil. aktive i verov. gubitka po vanbil. stavkama
Država i centralne banke	Javni sektor	7	7
Država cent. banke (Σ)		7	7
Lokalna samouprava	Javni sektor	5.246.613	64.814
Lokalna samouprava (Σ)		5.246.613	64.814
Banke	Sektor finansija i osiguranja	3.916	802
Banke	Sektor drugih komitenata	83.888	83.888
Banke (Σ)		87.804	84.690
Privredna društva	Sektor finansija i osiguranja	1.985.666	70.720
Privredna društva	Sektor javnih preduzeaa	14.152.898	165.689
Privredna društva	Sektor privrednih društava	37.403.807	1.060.962
Privredna društva	Sektor preduzetnika	117.279	1.088
Privredna društva	Javni sektor	2.515.764	29.567
Privredna društva	Sektor stranih lica	8.028	96
Privredna društva	Sektor drugih komitenata	845	845
Privredna društva (Σ)		56.184.288	1.328.967
Fizička lica	Sektor finansija i osiguranja	2	1
Fizička lica	Sektor privrednih društava	1.455.961	25.953
Fizička lica	Sektor preduzetnika	230.150	5.081
Fizička lica	Sektor stanovništva	10.488.111	96.429
Fizička lica	Sektor stranih lica	69	1
Fizička lica	Privatna domaćinstava sa zaposlenim licima i registrovani polj.proizvođači	176.650	6.891
Fizička lica	Sektor drugih komitenata	694	496
Fizička lica (Σ)		12.351.636	134.851
Dospelo nenaplaćeno	Sektor finansija i osiguranja	418.782	281.452
Dospelo nenaplaćeno	Sektor javnih preduzeca	37	28
Dospelo nenaplaćeno	Sektor privrednih društava	8.972.059	5.350.267
Dospelo nenaplaćeno	Sektor preduzetnika	118.482	52.137
Dospelo nenaplaćeno	Javni sektor	3.477	3.477
Dospelo nenaplaćeno	Sektor stanovništva	1.335.324	798.829
Dospelo nenaplaćeno	Sektor stranih lica	6	3

Dospelo nenaplaćeno	Privatna domaćinstava sa zaposlenim licima i registrovani polj.proizvođači	159.442	124.473
Dospelo nenaplaćeno	Sektor drugih komitenata	14.111.304	10.413.942
Dospelo nenaplaćeno (Σ)		25.118.914	17.024.608
Ostalo	Sektor finansija i osiguranja	9.767.077	1.066.431
Ostalo	Javni sektor	69.409	1.600
Ostalo	Sektor drugih komitenata	595.371	6.645
Ostalo (Σ)		10.431.857	1.074.676
Grand Total		109.421.119	19.712.614

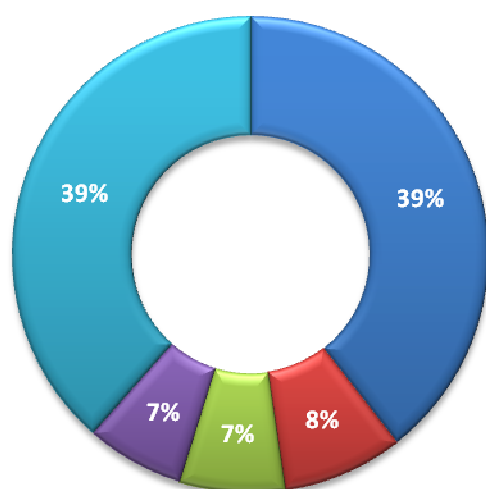
5.1.6. Raspodela izloženosti prema preostalom dospeću

		U 000 din.
Klase izloženosti	Preostalo dospeće	Bruto izloženost
Država i centralne banke	Do 1 meseca	32.126.796
Država i centralne banke	Od 1 do 3 meseci	4.913.539
Država i centralne banke	Od 3 do 6 meseci	867.780
Država i centralne banke	Od 6 do 12 meseci	3.393.460
Država i centralne banke	Preko 12 meseci	7.731.070
Država i centralne banke (Σ)		49.032.645
Lokalna Samouprava	Do 1 meseca	63.214
Lokalna Samouprava	Od 1 do 3 meseci	91.861
Lokalna Samouprava	Od 3 do 6 meseci	82.247
Lokalna Samouprava	Od 6 do 12 meseci	31.179
Lokalna Samouprava	Preko 12 meseci	5.053.837
Lokalna Samouprava (Σ)		5.322.338
Banke	Do 1 meseca	4.963.667
Banke	Od 1 do 3 meseci	568.592
Banke	Preko 12 meseci	48.073
Banke (Σ)		5.580.332
Privredna društva	Do 1 meseca	45.622.392
Privredna društva	Od 1 do 3 meseci	17.163.776
Privredna društva	Od 3 do 6 meseci	18.829.848
Privredna društva	Od 6 do 12 meseci	12.565.349
Privredna društva	Preko 12 meseci	54.762.727
Privredna društva (Σ)		148.944.092
Fizička lica	Do 1 meseca	3.352.245
Fizička lica	Od 1 do 3 meseci	880.316
Fizička lica	Od 3 do 6 meseci	804.118
Fizička lica	Od 6 do 12 meseci	1.711.520
Fizička lica	Preko 12 meseci	26.945.259
Fizička lica (Σ)		33.693.458

Dospelo nenaplaćeno	Do 1 meseca	20.340.475
Dospelo nenaplaćeno	Od 1 do 3 meseci	99.046
Dospelo nenaplaćeno	Od 3 do 6 meseci	453.239
Dospelo nenaplaćeno	Od 6 do 12 meseci	1.945.949
Dospelo nenaplaćeno	Preko 12 meseci	3.786.634
Dospelo nenaplaćeno (Σ)		26.625.343
Ostalo	Do 1 meseca	9.719.315
Ostalo	Od 1 do 3 meseci	440.349
Ostalo	Od 3 do 6 meseci	67.293
Ostalo	Od 6 do 12 meseci	33.961
Ostalo	Preko 12 meseci	15.024.801
Ostalo (Σ)		25.285.719
Grand Total		294.483.928

Raspodela izloženosti prema preostalom dospeću

5.1.7. Promene na ispravkama vrednosti bilansnih potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Prikaz promena u ispravkama vrednosti bilansne aktive i rezervisanjima za gubitke po vanbilansnim stavkama daje se u narednoj tabeli:

							U 000 din.
Elementi	Početno stanje na dan 01.01.2012.	Povećanje u periodu	Smanjenje u periodu	Direktan otpis u periodu	Amortizacija u periodu	Ostala prilagođavanja u periodu	Obračunato krajnje stanje na dan 31.12.2012.
Iznos obezvređenja bilansne aktive	15.836.980	3.087.360		-82.429	197.664	0	19.039.575
Iznos verovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama	477.781	351.298	-156.040	0	0	0	673.039
UKUPNO:	16.314.761	3.438.658	-156.040	-82.429	197.664	0	19.712.614

5.1.8. Raspodela izloženosti prema kategorijama klasifikacije (po Odluci NBS o klasifikaciji)

Raspodelu izloženosti prema kategorijama klasifikacije kao i iznose obračunate i potrebne rezerve dajemo u nastavku:

			U 000 din.
Kategorija klasifikacije	Bruto potraživanje	Rezerva za procenjene gubitke	Potrebna rezerva za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama
A	45.880.232	0	0
B	25.045.041	461.464	173.220
V	18.057.087	2.568.802	2.284.258
G	3.684.366	1.055.395	704.175
D	30.525.379	29.757.738	12.461.503
N (ne klasifikuje se)	171.291.823	0	
Ukupno:	294.483.928	33.843.399	15.623.156

5.1.9. Kreditni rejtinzi

Banka može nivo kreditnog kvaliteta izloženosti odrediti na osnovu:

- 1) Kreditnog rejtinga dužnika, odnosno kreditnog rejtinga finansijskog instrumenta koji je dodelila izabrana agencija za rejting a sve u skladu sa odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala,
- 2) Kreditne procene agencija za kreditiranje izvoza (Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj – OECD) za određivanje kreditnog kvaliteta izloženosti prema državama i centralnim bankama.

Do 31.12.2012.g. NBS je izdala rešenje samo jednoj agenciji za rejting i to: **Moody's Investor Service Ltd.** Banka se nije opredelila za izbor ove rejting agencije već je odlučila da prilikom određivanja pondera kreditnog rizika za *izloženosti prema državama i centralnim bankama* koristi kreditnu procenu države koje su sporazumno odredile agencije za kreditiranje izvoza, potpisnice Sporazuma Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj „Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits". Banka kvartalno proverava objavljene rejtinge i u skladu sa tim primenjuje odgovarajuće izmene.

Za određivanje kvaliteta ostalih izloženosti raspoređenih u klase izloženosti, primenjivaće se propisani ponderi kreditnog rizika koji se dodeljuju kada za tu izloženost ne postoji kreditni rejting izabrane agencije za rejting, odnosno Banka će koristiti kreditne rejtinge agencije za kreditiranje izvoza koja je potpisnica Sporazuma Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD).

Primenjeni ponderi kreditnog rizika u zavisnosti od kategorije najmanjih premija osiguranja izvoza su prikazani u sledećoj tabeli:

Kategorije najmanjih premija osiguranja izvoza	0	1	2	3	4	5	6	7
Ponder kred. rizika	0%	0%	20%	50%	100%	100%	100%	150%

U narednoj tabeli dajemo prikaz iznosa izloženosti pre i nakon korišćenja kreditne zaštite za klasu banaka s obzirom da kao što smo prethodno istakli AIK Banka koristi kreditnu procenu država koje su sporazumno odredile agencije za kreditiranje izvoza a koje se u konačnom odražavaju na pondere kreditnog rizika banaka s obzirom da AIK Banka nema direktnih izloženosti prema stranim državama već samo prema bankama koje imaju sedišta u tim državama:

						u 000 din.
Kategorije najmanjih premija osiguranja izvoza	Država porekla banke	Bruto izloženost	Ispravke vrednosti, rezervisanja i potrebna rezerva	Neto izloženost	Instrumenti materijalne kreditne zaštite (u obliku finansijske imovine)	Neto izloženost posle primene kreditne zaštite
Preferencijalni tretman	SRBIJA	3.035.464	85.434	2.950.031	568.592	2.381.439
Preferencijalni tretman Ukupno		3.035.464	85.434	2.950.031	568.592	2.381.439
0	NEMAČKA	2.441.000	0	2.441.000	0	2.441.000
0	FRANCUSKA	50.407	0	50.407	0	50.407
0	ITALIJA	8.092	162	7.930	0	7.930
0	AUSTRIJA	4	0	3	0	3
Kategorija 0 Ukupno		2.499.502	162	2.499.340	0	2.499.340
3	RUSIJA	11.684	0	11.684	0	11.684
Kategorija 3 Ukupno		11.684	0	11.684	0	11.684
5	MAKEDONIJA	22.806	0	22.806	0	22.806
5	HRVATSKA	10.741	0	10.741	0	10.741
Kategorija 5 Ukupno		33.548	0	33.548	0	33.548
6	CRNA GORA	135	3	132	0	132
Kategorija 6 Ukupno		135	3	132	0	132
Ukupno za klasu:		5.580.332	85.598	5.494.734	568.592	4.926.142

5.1.10. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Banka može vršiti prilagođavanje aktive ponderisane kreditnim rizikom za efekte tehnika ublažavanja tog rizika ako, radi smanjenja ovog rizika, koristi podobne instrumente kreditne zaštite i ako su ispunjeni uslovi za priznavanje kreditne zaštite, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala. Iznos aktive ponderisane kreditnim rizikom obračunat nakon prilagođavanja za efekte tehnika ublažavanja tog rizika ne može biti veći od iznosa aktive ponderisane ovim rizikom obračunate pre tog prilagođavanja.

Banka može radi prilagođavanja aktive ponderisane kreditnim rizikom za efekte tehnika ublažavanja tog rizika, koristiti sledeće instrumente kreditne zaštite:

- 1) Instrumente materijalne kreditne zaštite, i to:
 - sredstva obezbeđenja u obliku finansijske imovine,
 - bilansno netiranje,
 - standardizovane sporazume o netiranju,
 - ostale instrumente materijalne kreditne zaštite;
- 2) Instrumente nematerijalne kreditne zaštite, i to:
 - garancije, druge oblike jemstva i kontragarancije (uključujući i druge slične instrumente nematerijalne kreditne zaštite),
 - kreditne derivate.

Podobnim instrumentima kreditne zaštite, pored instrumenata prethodno navedenih, smatraju se i gotovina, hartije od vrednosti i roba kupljena, uzeta u zajam ili primljena po osnovu repo i reverse repo transakcija i transakcija davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe. Kada govorimo o podobnim sredstvima obezbeđenja iz grupe instrumenata materijalne kreditne zaštite i to instrumenata u obliku finansijske imovine, onda možemo reći da AIK Banka primenjuje kao podoban instrument gotovinu i gotovinske ekvivalente deponovane kod banke.

Banka aktivu ponderisanu kreditnim rizikom prilagođava za efekte korišćenja sredstava obezbeđenja u obliku finansijske imovine primenom jednostavnog metoda, na način da obezbeđenom delu odnosno izloženosti dodeljuje ponder kreditnog rizika sredstva obezbeđenja. Banka primenjuje ponder kreditnog rizika 0% samo ako su izloženost i sredstvo obezbeđenja izraženi u istoj valuti, u protivnom primenjuje ponder kreditnog rizika od 20%. I za jedan i za drugi slučaj važi ograničenje da mora postojati ročna usklađenost između instrumenata kreditne zaštite i odnosne izloženosti.

Instrumenti nematerijalne kreditne zaštite su instrumenti čijim korišćenjem banka smanjuje kreditni rizik kome je izložena, a to smanjenje nastaje po osnovu obaveze trećeg lica da izvrši

plaćanje određenog iznosa banci u slučaju neizmirenja obaveza dužnika banke ili nastanka drugog ugovorenog kreditnog događaja koji se odnosi na tog dužnika.

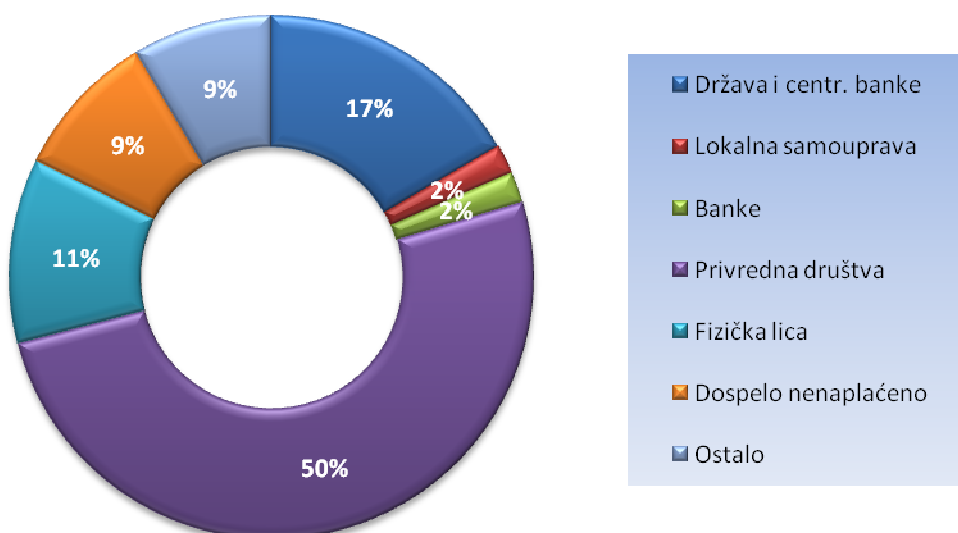
Banka primenjuje podobne instrumente nematerijalne kreditne zaštite u kojima je pružalac kreditne zaštite isključivo država tj. Republika Srbija. U skladu sa prelaznim i završnim odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala banke, banka može i svim izloženostima prema Republici Srbiji i Narodnoj banci Srbije dodeljivati ponder kreditnog rizika 0%, sve do 1. januara 2015. godine.

Banka aktivu ponderisanu kreditnim rizikom prilagođava za efekte korišćenja instrumenata nematerijalne kreditne zaštite na taj način što obezbeđenom delu odnosno izloženosti dodeljuje ponder kreditnog rizika pružaoca zaštite koji je utvrđen u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke umesto pondera kreditnog rizika ove izloženosti utvrđenog, takođe u skladu sa pomenutom Odlukom.

Iznos primenjenih instrumenata kreditne zaštite na dan 31.12.2012. godine po klasama izloženosti iznosi:

						U 000 din.
Klase izloženosti	Bruto izloženost	Ispravke vrednosti, rezervisanja i potrebna rezerva	Neto izloženost	Instrumenti materijalne kreditne zaštite (u obliku finansijske imovine)	Instr. nematerijalne kreditne zaštite	Neto izloženost posle primene kreditne zaštite
Država i centr. banke	49.032.645	7	49.032.638	0	0	51.571.722
Lokalna samouprava	5.322.338	66.986	5.255.353	0	0	5.255.353
Banke	5.580.332	85.598	5.494.734	568.592	0	4.926.142
Privredna društva	148.944.092	4.712.226	144.231.866	2.463.676	2.539.084	139.229.107
Fizička lica	33.693.458	1.247.429	32.446.030	1.175.671	0	31.270.359
Dospelo nenaplaćeno	26.625.343	25.300.471	1.324.872	18.625	0	1.306.247
Ostalo	25.285.719	3.923.053	21.362.666	28.111	0	25.589.229
Ukupno:	294.483.928	35.335.770	259.148.159	4.254.674	2.539.084	259.148.159

Bruto izloženost na dan 31.12.2012.

5.2. Rizik druge ugovorne strane (counterparty risk)

Rizik druge ugovorne strane jeste rizik od neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji.

Banka je dužna da izračunava aktivu ponderisanu kreditnim rizikom za izloženosti riziku druge ugovorne strane po osnovu sledećih pozicija iz knjige trgovanja i bankarske knjige :

- finansijskih derivata,
- kreditnih derivata,
- repo i reverse repo transakcija,
- transakcija davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe,
- transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti,
- transakcija sa dugim rokom izmirenja.

Iznos aktive ponderisane kreditnim rizikom izračunava se tako što se na iznos izloženosti utvrđen primenom metoda propisanih Odlukom o adekvatnosti primenjuju ponderi kreditnog rizika za klasu izloženosti u koju je raspoređena druga ugovorna strana koji su određeni na način predviđen pomenutom Odlukom.

Kada je reč o ovoj vrsti rizika možemo reći da mu Banka može biti izložena isključivo po osnovu **reverse repo transakcija**. Reverse repo ugovor je ugovor kojim banka kupuje hartije od vrednosti ili robu uz obavezu ponovne prodaje tih hartija ili robe sa istim karakteristikama po unapred utvrđenoj ceni i na unapred, odnosno naknadno utvrđen budući datum koji odredi prodavac. AIK Banka je kupac hartija od vrednosti koje izdaje NBS. Banka ovom riziku na dan 31.12.2012.godine nije izložena.

5.3. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promene kamatnih stopa. Sagledavanje izloženosti Banke kamatnom riziku podrazumeva tehnike identifikovanja, merenja i upravljanja kamatnim rizikom.

Identifikovanje kamatnog rizika podrazumeva analizu stanja i promena bilansne aktive i pasive, kao i promena kamatnih stopa, za svaku značajniju valutu u kojoj Banka posluje, kao i faktora koji mogu uticati na izloženost kamatnom riziku. Identifikovanje kamatnog rizika podrazumeva i segment analize dinarskih potraživanja i obaveza indeksiranih valutnom klauzulom.

Banka identifikuje sledeće oblike kamatnog rizika:

- Rizik neusklađenosti dospeća (*repricing*) - predstavlja neslaganje perioda do dospeća kod kamatno osetljive aktive i pasive sa ugovorenim fiksnom stopom i perioda ponovnog formiranja cena kod kamatno osetljive aktive i pasive sa ugovorenim varijabilnom stopom;
- Bazni rizik - predstavlja rizik imperfektne korelacije u kretanju stopa primanja i plaćanja na različite kamatno osetljive stavke, sa inače sličnim karakteristikama što se tiče dospeća, odnosno ponovnog određivanja cene;
- Opcioni rizik - predstavlja rizik opcija ugrađenih u kamatno osetljive stavke aktive i pasive;
- Rizik krive prinosa (*yield curve risk*), kome je izložena usled promene oblika krive prinosa;

Merenje kamatnog rizika podrazumeva merenje uticaja promene kamatnih stopa na finansijski rezultat i ekonomsku vrednost kapitala Banke. Banka koristi sledeće tehnike merenja kamatnog rizika:

- *GAP analiza*- podrazumeva utvrđivanje kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive .
- *Racio analiza*- podrazumeva izračunavanje sledećih racio brojeva:

- Relativni GAP (dobija se kao odnos GAP-a i ukupne bruto aktive). Relativni GAP veći od nule znači da je Banka više osetljiva na promenu kamatnih stopa u aktivi, dok koeficijent manji od nule ukazuje da je Banka više osetljiva na promenu pasivnih kamatnih stopa.
 - Koeficijent dispariteta (dobija se kao odnos kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive). Koeficijent veći od jedinice ukazuje na to da je aktiva osetljiva na kamatni rizik veća od pasive osetljive na kamatni rizik.
 - Indikator kamatno osetljive aktive (dobija se kao odnos kamatno osetljive aktive i ukupne bruto aktive). Ovaj indikator meri učešće kamatno osetljive aktive u ukupnoj bruto aktivi, i u situaciji kada dolazi do rasta aktivnih stopa na tržištu, može značajno da utiče na profitabilnost Banke.
 - Indikator kamatno osetljive pasive (dobija se kao odnose između kamatno osetljive pasive i ukupne pasive). Ovaj indikator meri učešće kamatno osetljive pasive u ukupnoj pasivi i direktno pruža informacije o tome da li Banka koristi finansijski leveridž. Veće učešće značajno aktivira finansijski leveridž i značajno izlaže Banku kamatnom riziku.
- *Strest test* - podrazumeva tehniku upravljanja kamatnim rizikom, kojom se procenjuje potencijalni uticaj specifičnih događaja i faktora na izloženost kamatnom riziku Banke
 - *EVE scenario* ili scenario Ekonomske vrednosti kapitala, predstavlja merenje uticaja promena kamatnih stopa na ekonomsku vrednost kapitala. Diskontovanje budućih novčanih tokova radi se prema Referentnoj stopi Narodne banke Srbije važećoj na dan obračuna. Predmetna stopa smatra se baznom stopom i ista se koriguje za plus - minus 100, 200 i 300 BP. Dospeća za buduće novčane tokove diskontuju se prema datumu dospeća iz *core* sistema za stavke sa fiksnom kamatnom stopom i prema *repricing* datumu za stavke sa varijabilnom stopom. Budući novčani tokovi podrazumevaju buduća dospeća glavnica i kamata za kamatno osetljive stavke aktive i pasive.

Upravljanje kamatnim rizikom podrazumeva:

- definisanje limita izloženosti kamatnom riziku;
- mere zaštite od kamatnog rizika.

Sagledavanje izloženosti kamatnom riziku Banka radi svakog meseca i izveštaji se dostavljaju odborima Banke na sagledavanje i potrebno preduzimanje adekvatnih mera u cilju daljeg upravljanja ovim rizikom.

5.4. Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi

Druge bilansne i vanbilansne stavke koje nisu raspoređene u knjizi trgovanja, Banka raspoređuje u bankarsku knjigu (član 5. Odluke o politici koja se odnosi na knjigu trgovanja). Vlasničke hartije koje AIK Banka vodi u bankarskoj knjizi odnose se na učešća u kapitalu (ulozi) AIK Banke u kapitalu drugih pravnih lica (u daljem tekstu - učešća u kapitalu). Priznavanje i vrednovanje učešća u kapitalu regulisano je članom 22. Odluke o računovodstvenim politikama Aik banke.

Učešća u kapitalu za koje postoji aktivno tržište i koja se kotiraju na njemu priznaju se po FER vrednosti, ostala učešća u kapitalu priznaju se po vrednosti po kojoj je izvršeno ulaganje. Svođenje učešća u kapitalu na FER vrednost priznaje se u korist revalorizacionih rezervi (povećanje vrednosti), odnosno na teret revalorizacionih rezervi (smanjenje vrednosti) do visine prethodno formiranih revalorizacionih rezervi po ovom osnovu, a ostatak se priznaje kao nerealizovani gubitak u Bilansu uspeha. U knjigovodstvenoj evidenciji svođenje na tržišnu vrednost vrši se na kraju svakog tromesečja, a na osnovu podataka o prosečnim cenama sa berze na poslednji radni dan trgovanja u tromesečju.

Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja (učešća u kapitalu) daje se u narednoj tabeli:

NETO KNJIGOVODSTVENA VREDNOST - 31.12.2012

		U 000 DIN
Opis	Komada	Iznos
UČEŠĆA KOJA SE KOTIRAJU NA BERZI		
UNIVERZAL BANKA AD BEOGRAD	2.704	2.758
MARFIN BANKA AD BEOGRAD	231	30
AMS OSIG.BEOGRAD - U LIKVIDACIJI	700	200
KOMPANIJA POLITIKA AD BEOGRAD	120.607	4.221
OSTALA UČEŠĆA KOJA SE NE KOTIRAJU NA BERZI		
ŠKO AIK VRANJE	29.080	29.080
DRUŠTVO ZA KONSALTING I MENADZMENT DOO BGD.	3	171
OTP BANKA AD NOVI SAD	84	12.489
BETRATRANS DOO		57
PREDUZEĆE AIK DOO NIS		418
REG. CENTAR ZA RAZVOJ MSP NIŠ		41
UKUPNO (NETO)		49.465

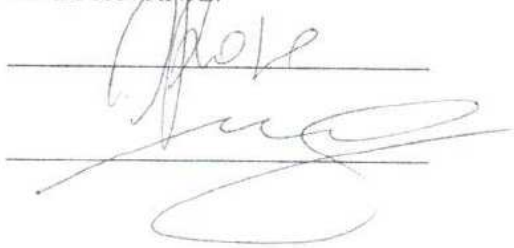
Sumarni prikaz ovih izloženosti na dan 31.12.2012.godine dajemo u nastavku:

	U 000 din.
Učešća koja se ne kotiraju na berzi	49.562
Učešća koja se kotiraju na berzi	52.294
Ukupno	101.856
Ispravka vrednosti	-52.391
Neto izloženost	49.465

Dobici i gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu priznaju se kao prihod ili rashod perioda. U toku 2012.godine, kao ni u prethodnoj godini nije bilo trgovanja učešćima u kapitalu. Promena vrednosti učešća u kapitalu na kraju godine u odnosu na prethodnu godinu rezultat je pada tržišne vrednosti akcija. Veći deo učešća u kapitalu je neutrživ, jer se ne kotiraju na berzi. U poređenju sa prethodnom godinom prisutan je pad tržišne vrednosti akcija, koje se vode u bankarskoj knjizi kao učešća u kapitalu.

Učešća u kapitalu (vlasnička ulaganja) u ukupnoj aktivni učestvuju sa 0.587 %, dok se učešća u kapitalu banke kreću od 0.0001% do 0.0945%. Izloženosti Banke po ovom osnovu, s obzirom na napred navedeno, nisu od značaja za Banku.

SEKTOR ZA BONITET, UPRAVLJANJE
RIZICIMA, KONTROLU RIZIKA I
IZVEŠTAVANJE:

IZVRŠNI ODBOR
AIK BANKE AD NIŠ:

